

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy óra 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasarnap, november 12.

Győzelmeink

a Narajowka mentén.

Elfoglalt oláh magaslati állások.

Berlin, november 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

Tiszta őszi időjárás kedvezett a kölcsönös tűzérési és repülő tevékenységnek.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

Az Aneretől északra egyik járőrünk az ellenség állásából két gépfegyvert hozott vissza. Courealletől északkeletre éjjeli támadással sikerült az angoloknak csekély szélességben benyomulni legelső árkaikba. A saillyi Saillysel templom mellett vívott utcai harcban franciák kis előnyöket értek el. Egyébként a széles arcvonalon indított ottani támadások meghiúsultak. Ellenséges repülő arcvonalunk mögött fekvő helységek ellen intézett bombatámadásainak tegnap a megszállott terület kilenc lakosa esett áldozatul. A katonai kár csekély. Légi harcban és védőtűzelésünkkel tegnap ismét 10 ellenséges repülőgépet lőttünk le.

Keleti harcátér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege:

Az oroszok nagy, ujonnan odavetett erővel eredménytelen kísérleteket tettek, hogy a Skrobovanál tőlük elfoglalt állásokat visszavegyék. Támadásaik nagy veszteségeik mellett omlottak össze. A Narajowka mentén német csapatok Folva-Krasnolesitől délnyugatra benyomultak az oroszok főállásába. Éjjel visszaverték az ötszöri heves ellentámadást.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

A Kárpátokban a Smotrecen német vadászok előretörése teljes sikerrel járt. Az elfoglalt és elpusztított állásokban hatvan foglyot ejtettek. Az erdélyi északkeleti arcvonalán német- és osztrák-magyar csapatok sikeresen vitték előbbre támadásaikat. A Predeából Sinajába vezető úttól nyugatra a szorosokon át vezető utak mentén tegnap csak kisebb harcok folytak, amelyek alkalmával elfoglaltunk néhány magaslati állást és 200 foglyot szállítottunk be.

Uj vezető.

Arad város közéletébe egy név betűi ékelődnek be mindig erősebben. E város vérkeringésének, lüktető, eleven életének szerves részévé válik e név, mely ugyan mindig Aradon élt, de soha annyira Aradért, mint most.

E háboru reánk zuhanó szenzációi között is meg kell állanunk olykor-olykor a mi szűkebb életünk vasárnapjai előtt, amikor becsületes törekvések érnek célhoz, vagy tiszteletre méltó nevekhez kapcsolódik a megbecsülés és a szeretet.

Arad városnak és vidékének egy előkelő testülete ma — programot adott. Vagy — nem ezt cselekedte-e az aradi Kaszinó-egylet, midőn elnökévé — Kintzig János főispánt választotta? Nem nyílt kijelentése volt-e ez annak, hogy ez az egyesület magáévá teszi azokat az elveket és törekvéseket, amelyeket a Kintzig János neve jelent?!

A kaszinók története — a magyar nemzet politikai és szociális megújulásainak története is. A „legnagyobb magyar” gyönyörű gondolata, hogy „házánkban egységes közszellemet teremtsen s a haladás útját egyengesse!” a kaszinók útján valósult meg egykoron...

Tudjuk, hogy a kaszinóknak ez a hivatása időközben más faktorok kezébe szállt át s egy nemzet szociális életének formálása magasabb tényező kötelességévé lett, de nem vallottuk soha s nem valljuk most sem, hogy a kaszinók ma már nem lehetnek egyebek, mint elfáradó emberek szórakozó helyei. Ahol egy város társadalmának szellemi kiválóságai, vezető emberei, vagyoni előkelőségei gyűlnek össze — ugyszóiván naponkint — ott temérdek eszme, sarjadjó okos gondolat, terv és cselekvő energia adhat egymásnak találkozót.

Lehet, hogy a béke álmos idejében a szellemi és anyagi kincseknek több pazarlását engedhette meg a közélet s nem szenvedte ugy meg ezt, mint megszenvedné most: a mai idők azonban a társadalom és közélet vezető embereitől megkövetelik a — vezetést és az irányítást.

Ugy látszik e feladatot megérezte a Kaszinó egyesület, midőn elnökévé Kintzig Jánost választotta meg. Az ő neve ma program: eleven hirdetése a buzgó törekvésnek és a becsületes munkának. Az ő jelszava: mindig és mindent a közért!

E jelszó jegyében indul meg új útján a régi egyesület. (:)

Balkán harcátér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

Változatlan.

Macedóniai hadszíntér:

Korcától délre osztagaink harcba keveredtek francia csapatokkal. A monasteri síkság keleti részén és a Uernától északra fekvő magaslaton francia és szerb eők többször támadtak. A támadások veszteségteljesen omlottak össze. Csak Pologtól délre sikerült az ellenségnek a legelől fekvő állásba benyomulnia. A Sturnia arcvonalon a tűzérési tevékenység a Butkevo tó két oldalán feléledt. Ludendorff, első főszállásmester. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Rohammal elfoglaltunk

hat oláh állást.

(Elfoglalt orosz főállások.)

Budapest, november 11. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

Károly főherceg lovassági tábornok hadserege arcvonala:

Támadásunk az Olt folyó mindkét oldalán előrehaladt. A predeáli völgytől nyugatra az osztrák-magyar és német csapatok rohammal elfoglaltak hat egymás mögött fekvő román állást és két ellentámadással szemben megtartották. Ezen az arcvonal részen 360 foglyot ejtettünk, két géppuskát zsákmányoltunk. A gyergyói hegységben Hollótól északra, áthaladtunk a Bistriciora völgyön. A Kárpátokban, Smotrecnél, a német vadászok előretörése teljes sikerrel járt, mely alkalommal az ellenség 60 foglyot veszített.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege arcvonala:

A Narajowkától keletre német csapatok derekasan keresztül vitt támadással elfoglaltak az ellenség főállásából egy 120 méter széles árok részt. Az oroszok ezen helyen öt ellentámadást indítottak, amelyek ép oly sikertelenek maradtak, mint azok, amelyeket Skrobova melletti új német árok ellen intéztek.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs esemény. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Százezer korona deficit a gyermekkorháznál.

(Hajsz a meg nem kapott kilencvenezer koronáért. — Rossz helyre címzett miniszteri dorgálás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az lett volna a törvényeknek megfelelő eljárás, ha Arad város tanácsa már a szeptemberi közgyűlésnek beterjesztette volna az 1917. évi költségvetést. Nem katasztrófális szerencsétlenség, hogy ez nem történt meg, de igen sok életbevágó érdeke a városnak kívánatosná tenné, hogy az év végéig a törvényhatósági bizottság tiszta képet nyerjen a város gazdálkodásáról. Azért, mert ennek a költségvetésnek a kapesán kell kialakulnia annak a nagy kérdésnek is, *mi lesz a békekötés után?* Aradnak feltétlenül hallatnia kell a szavát erről a témáról, mert senki úgy nem szenvedte meg a háborút, mint a városok. Vége van a toldozás és feldozás korának, a városi élet olyan alakot öltött, amely egy fix irányítás nélkül többé nem lehet el. *Oly szociális feladatok teljesítését kellett átvennie a törvényhatóságnak, melyek egész új perspektívát nyitottak és a város gazdasági és törvényhatósági életét egészen új alapokra fektették.* A háború megnyitotta a magyar városok részére a reneszánszt.

Sajnos azonban, amint az Aradi Közlöny tudósítója értesül, *szó sem lehet arról, hogy a költségvetés oly időben elkészüljön, hogy azt még ebben az esztendőben letárgyalhassa a törvényhatóság és valószínű, hogy indemnitással lesz kénytelen dolgozni a város.* Ezt a fogalmat és ezt az intézményt a városi törvény ugyan nem ismeri, de sok minden történt már ebben a háboruban, amiről törvényeink nem gondoskodtak.

Felkerestük *Kilényi János* főszámvevőt, hogy megkérdezzük tőle, mennyire haladt a jövő évi büdzset összeállításában és mindössze, amit fel tudott mutatni, az egy hosszú iv papiros volt, amelyre előjegyezte, hogy mily szakosztály vezetőket fog a polgármester által megszürgtetni, hogy végre adják át már szükségleti kimutatásokat. A dolog ugyanis úgy áll, hogy egy egész hosszú sora a hivataloknak még ma sem tudja, hogy jövő esztendőre mennyi pénzre lesz szüksége és természetes, eme részletek nélkül a városi költségvetést sem lehet elkészíteni.

— Ennek a háború az oka — mondotta a főszámvevő. Itt van például a gyermekkorház, ennek a gondnoka a harctéren volt a legutóbbi napokig, csak most jött haza és most lát majd hozzá a munkához. Pedig, hogy csak ennél az egy példánál maradjak, a gyermekkorház költségvetésének ismerete nélkül annyira nem lehet általános előirányzatot készíteni, hogy még ebben a pillanatban magam sem tudom, hogy mire határozom el magam az olyan kiadásokkal szemben, mint, amilyenek a közegészségügy terén merülnek fel. A gyermekkorháznak például *százegyezer korona deficittel záródik a zárószámadása, mert ennyivel volt több kiadása, mint bevétele.* Honnan vegye a város az ilyen horribilis kiadásokra a fedezetet. Ez egy elvi kérdés, amelyet a büdzset elkészítése előtt tisztázni kell.

Van ennek a gyermekkorház deficitjének egy igen érdekes mellékhatása is. A városi pénztárnak pénzre volt szüksége és ezért *Varjassy Lajos* polgármester azzal a kéréssel fordult a belügyminiszterhez, hogy adjon *negyvenezer korona előleget* a gyermekkorház deficitjének az állam által fedezendő kvótájára. A miniszterről a pénz helyett ma egy dorgató-

rium érkezett le, amelyben igen erős szemrehányást tesz a városnak, hogy pénzt mer kérni, noha erre a célra már régebben *kiutalt kilencvenezer koronát* és azt a város még el sem számolta neki. A miniszteri leirat megdöbbenést keltett a városházán és igen nagy apparátussal estek neki a főkönyveknek, hogy megtalálják ezt a nagy összeg pénzt, mert senki sem tudott annak érkezéséről. Telefonon érdeklődtek a gyermekkorháznál, a gyermekmenhelynél, a Fehér keresztnél, a Vöröskeresztnél és mindenütt, ahol betegeket kezelnek, míg végre kitudott, hogy a miniszter *küldött ugyan kilencvenezer koronát Aradra, de nem a városnak, hanem a vármegyének és azt a vármegyei kórház fel is vette.*

Most a város újra instanciázhat és könyöröghet a miniszternek, hogy adjon előleget, de az ijedséges percekért úgy kárpótolja magát, hogy nem negyven, hanem *hetvenezer koronát* fog kérni.

Hová lesz a liszt Aradon?

(A közönség véleménye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Több szem többel lát és többet lát meg. Ezért adjuk közbe azokat a leveleket, amelyekben íróik elmondják tapasztalataik alapján, hogy hol látják ők a liszt mizériákat.

I.

Tisztelt szerkesztő ur! Mivelt nagybecsült lapjában felvetették azt a fontos kérdést: „Hová lesz a liszt”, én is indítatva érzem magamat, hogy hozzászóljak valamit, hátha a sok hozzászólás egy kissé megvilágítja a helyzetet.

Én magam is azon szerencsétlen pasasok közé tartozom, aki a hatóságra bízta liszttel való ellátását. Így azután a napok hosszát tartó várakozásban és tolongásban sok mindent hall és tapasztal az ember,

Mert amit okul felhoznak a tisztelt szakértő urak, azokból igen kis része felel meg a valóságnak. Nevezetesen nem felel meg az, hogy a törvényesnél több jegy forgalomba hozása okozná a zavarokat. Ugyanis mindenki által tudott dolog, hogy a 235 dekás jegyre a pékek legnagyobb része csak 200 deka kenyert ad ki. Hát hol van az innen származó nagy mennyiségű lisztfelesleg. De hány olyan szerencsétlen flótás van, aki nem képes összesen kenyérgyegyet beváltani. Ez az utóbbi eset aztán nagyon bőven helyre hozza azt a többlet jegyet, amit egyesek törvénytelenül felhasználnak. Ilyenformán nem volt bűnös az a családapa, aki hét családtag helyett nyolcat jelentett be.

Hát, hogy hova tűnik el a liszt, annak talán a sárkány volna a megmondhatója és azon szerencsés emberek, akiknek esetleg jegy nélkül is sikerül néhány zsák lisztet a kamrában elraktározni. Mert ugye a megállapított lisztmennyiség majdnem mindenkinek kevés. Tehát, „aki birja marja”, vagyis, aki teheti, akinek bőven telik és van hozzá esze és egy kis összeköttetése, az poklon keresztül beszerzi magának, hogy jó lakhasson, de még maradjon is. Egy szóval oda jövünk ki, hogy a liszt egyenetlenül osztozik el. Egyiknek nagyon sok jut, másoknak majdnem semmi. A hatóság kiadja a kvantumot. Hogy azután *kint mi történik, azt kellene jobban ellenőrizni, különösen némely pékműhelyben!*

A nagy tolongásnak oka nem más, mint az, hogy úgy adogatják a lisztet, mint a be-

tegeknek az orvosságot, „óránként egy kávéskanállal”. Példát hozok fel. Egy 10 cédulával ellátott asszonynak tízszer kell a lisztjét kiverkedni, aki elég ügyes és erőszakos, ki is öklözi. Aki pedig gyenge, szerény, vagy beteges, bizony elmegy haza egyszerűen liszt nélkül.

Tehát, hogy a tolokodásnak eleje vétessek, nem kellene más, mint mindenkinek adják ki a lisztet egy hétre, vagy két hétre. Maradtam tek. szerkesztő urnak, tisztelettel hive, egy hatósági ellátott.

II.

Tisztelt szerkesztőség! Hová lesz a liszt Aradon? Erre a fontos kérdésre bátorodom én is válaszolni, ha a szerkesztő ur szives lesz egy kis helyet adni b. lapjában. Annál is inkább aktuális ez a téma most, mivel ép a napokban vizsgálják felül az igazolványokat és állítólag ott rejlik a hiba, hogy sokan jobb családtagot jelentettek be, mint amennyien tényleg vannak. Szerintem ez a bajnak a kisebbik fele. Mert ha tényleg így is lenne, az kiegyenlítődik azáltal, hogy rengeteg sok lisztjegy marad beváltatlanul, mivel nincs liszt.

Hogy miért nem tud mindenki liszthez jutni? Egyszerűen azért, mivel tudvalevőleg mindenki csak egy-egy csomagot vehet, mi sem természetesebb, mint hogy, aki csak teheti, igyekszik ezen rendeletet kijátszani és pedig oly formán, hogy *egy-egy családnak kivonul minden ija-fia. Sokszor látok az üzletek előtt némely családot 5-8 személlyel képviselve.*

Es sikerül, hogy sok család hozzájut ily módon egyszerre 5-6 csomag liszthez, míg mások heteken át egy csomagot sem képesek kapni, mint pl. jó magam is, miután apró gyermekeim vannak, akiket nem küldhetek, viszont magukra sem hagyhatom félnapokon át. Holott szerintem a dolgon oly egyszerűen lehetne segíteni. Mindenki vigye magával a zöld igazolványt s ennek megfelelően vásárolhatja a megállapított mennyiséget, esetleg egy hétre valót egyszerre, jegyek úgy is egy-egy hétre vannak dátumozva. Az igazolványra az üzletben rávezetik a dátumot és a vásárolt mennyiséget. Így nem fordulhat elő semmiféle visszaélés s megszűnnek az a rémséges ácsorgás, ami, pláne most a hideg idő beálltával, nagyon is kívánatos lenne. *Magyok kiváló tisztelet b. lapjának egy régi előfizetője.*

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy alakhelyváltoztatást, ugyszintén a lap megrendelését és beszüntetését mindenkor a kiadóhivattal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások eikésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Háborus jövedelmek

megadóztatása Aradon.

(840 adóköteles. — Véget ért a kivetési eljárás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Minden nagyobb zaj nélkül fontos munka fejeződött be a napokban az aradi pénzügyi palotában. Most ért véget ugyanis az adókivetés azokra nézve, akik a háboru folyamán új jövedelmekre tettek szert. Ez az ugynevezett harmadosztályú adókivetés azokkal szemben, akiket még ilyen szempontból nem adóztattak meg. Az új törvény értelmében a harmadosztályú kereseti adót 1917-ben három évre előre nem fogják kivetni, azonban azokat, akik a háboru folyamán, új keresetre tettek szert, most utólag harmadosztályú kereseti adóval rójják meg. Ez az adókivetés most fejeződött be Aradon és az érdekeltek körében nagy zugolódással tárgyalják a kivetés lefolyását. Azt hangsúlyoztatják, hogy a kivető bizottság tagjai nem reális adatok alapján végezték munkájukat.

— Én két napon át figyeltem az adókivetést — mondta Arad egyik igen tekintélyes polgára — és elámultam a látottak és hallottak fölött. Egy óra alatt több mint száz adózó ügye fölött döntöttek. A bizottság tagjai szentírás-ként fogadták a pénzügyi előadó adatait, amelyek pedig távol állottak a realitástól és sokszor mende-mondákon alapultak. Például egy kis kávéfőzőre kivetettek 45 korona adót, amire ő kijelentette, hogy egész hónapban nem keres 45 koronát. Ekkor rákiáltottak, hogy leengednek 5 koronát, de most már távozzék s anélkül, hogy az illető egy szót szólhatott volna, már be is irtak 40 koronát. A bizottság munkáját legfényesebben jellemzi az, hogy egy tönkrement kereskedőre, aki csődbe jutott 4000, mondd négyezer korona adót vetettek ki. Ennek az az oka, hogy az adókivető bizottság tagjai nem ismerik az aradi polgárok mai viszonyait, hanem a pénzügyi előadó tulbuzgó adatait akceptálják.

E panaszra vonatkozóan Embey Iván pénzügyigazgatóhoz fordultunk, aki a következő felvilágosítást nyújtotta az Aradi Közlönynek:

— A panaszokat érthetetlennek kell mondanom, mert hiszen az adókivető bizottságnak most is ugyanazok a tagjai, mint akik három évvel ezelőtt voltak, tehát most se működhetek rosszabbul, vagy jobban, mint a legutóbbi kivetés alkalmával. Arra a kijelentésre, hogy az adózók nagyon igazságtalannak tartják a kivetések, az a megjegyzésem, hogy a sok szó, vagy panasz helyett inkább üzleti könyveiket mutatták volna be, vagy egyéb okmányokkal igazolták volna a kivetési terv általános alaptalanságát. Egyébként pedig ez a kivetés még nem végérvényes, mert mindenkinek jogában van a felszólamlási bizottsághoz felelőbe nyolc, illetve 15 napon belül. Aki tehát sérelmesnek tartja a kivetést, az siesen a felelőbevitelével és vélt sérelmeit orvosolni fogja a felelőbeviteli fórum.

Reicher Károly dr. nyugalmazott városi főügyész, az adókivető bizottság egyik tagja a következő nyilatkozatot tette az Aradi Közlöny munkatársának:

— Én több mint három évtizede működöm a közpályán és az adókivetésben is hosszú időn át részt veszek. Mondhatom engem s bizonyára a bizottság többi tagjait is, csupán a közérdek s az igazság irányít tevékenységemben. Én egyike vagyok azoknak, akik ismerik az aradi polgárok üzleti, kereseti viszonyait. A pénzügyi előadó különben is pontos adatokkal felszerelve jelenik meg. Ha az adózó meg tudja

dönteni okmányokkal ez adatokat, akkor megszabadult az adótól. Egy aradi kórházi élelmező több mint egy millió koronát forgalmazott és mégis azt mondta, hogy semmi haszna se volt. Hát engedelmet kérek, egy millió forgalom mellett mégis csak kell valami haszonnak lenni. Ugyanez áll az egyenruhakészítő aradi iparosokkal szemben is. Ők se akarják elismerni, hogy haszonnal dolgoztak. A kivető bizottság nem vindikálja magának a csalhatatlanságot és 840 adótétel között tévedhet is; de hiszen a tévedéseink korrigálhatók a felszólamlási bizottság előtt. Mi mindenestre legjobb tudomásunk szerint végeztük dolgunkat.

Elmaradhatatlan

Románia katasztrófája.

Sacharow otthagya az oláhokat.

— Távirati tudósítás. —

Az oláh határról jelentik: Sacharov orosz tábornok, miután megjelent Bukarestben, hogy átvegye az összes haderők főparancsnokságát, betérjesszette az oláh hadsereghez beosztott francia vezérkarának haditerveit, amelyet a franciák kivihetetlennek tartottak, amire Sacharov nyomban elutazott, anélkül, hogy a királynál kihallgatáson jelent volna meg.

Repington ezredes, a Times katonai kritikusja írja:

A harctéri helyzet már napok óta egyforma képet mutat, csupán lokális jelentőségű módosulások esnek rajta. Nyugaton folyik a rendes küzdelem, a lépésről-lépésre való térnyerés a mi részünkről, azonban a támadásokat itt is időnkint nyugalom váltja föl. Különben is a nyugati harctér nem alkalmas a hirtelen eredményekre és a szövetségeseknek be kell érniük a lassu haladással. A keleti front is szélcsendes. Elszigetelt orosz előnyomuló kísérletek csupán arra szolgálnak, hogy a németek ellenálló képességét megállapítsák. Ezek a támadó kísérletek annyira jelentéktelenek, hogy a német hivatalos jelentések meg sem emlékeznek róluk. Az olasz offenzíva is elpihent, anélkül, hogy fontosabb eredményeket ért volna el.

Most is az erdélyi határmenti műveletek kötik le a világ figyelmét, mert Romániában van a háboru sulypontja. A német erők feszítő energiája a román orosz elientámadások mellett mit sem látszik veszíteni. A front legérzékenyebb pontján a napról-napra való haladáson látszik, hogy mekkora mohósággal vetették magukat Romániára a központi hatalmak, amelyek elsősorban arra törekuszenek, hogy szétrombolják a románok vasuti összeköttetéseit.

Ezek a harcok rettentő veszteséggel járnak ugyan a védőkre, de a támadók is sulyosan érzik a védelem erejét. A terep majdnem azonos az olasz hadszíntérrel, azzal a különbséggel, hogy a Karszton mind a támadó, mind a védő teljes mértékben kiépített állásokban küzd, míg a román határon csupán a védőknek van előre kiépített fedezékük. A tüzérség felhasználása nem olyan mértékű, mint az olasz fronton és a németek előrehaladásukban tábori- és hegyi

tüzérségükre, valamint gyalogságukra támaszkodhatnak, míg a fontos oláh védőpontok fel vannak szerelve nehéz tüzérséggel is. Ilyen körülmények között természetes, hogy a központi hatalmak nem juthatnak gyorsan előre. Félő azonban, hogy mihelyt sikerül az ellenségnek valamely vonalra nehéz ágyúik tüzét koncentrálni, akkor ez az állás az oláhok számára tarthatatlanná válik.

A központi hatalmak gyalogságának offenzív erejét mutatja az, hogy még ilyen nehéz körülmények között is keresztüldolgozzák magukat az utelzáró magaslatokon. Romániának minden erejével ellen kell állania, mert ha az ellenség az enyhébb hajlású dombvidékre jut és az alföldön érvényesítheti tüzérségi tulsúlyát, akkor elmaradhatatlan a katasztrófa.

Mackensen nagy eredményei is tüzérsége fölényén alapulnak. Érvényesülése elé nem emelt gátat a természet és ezért sikerült visszashorítani a tüzérségben gyenge ellenfelét. Falkenhayn egyelőre az ágyúk érvényesüléséért harcol. Az oroszok megjelenése vele szemben javított ugyan az ellenálláson, de azért a veszedelem még mindig nagy.

A svájci lapok romániai haditudósítói az erdélyi frontról kiemelik az ott folyamatban levő heves küzdelmek nagy fontosságát. Azt írják, hogy az oláhok a legnagyobb szívósággal állják a támadásokat, de Falkenhayn és Arz seregei, melyeknek pontos együttműködése nem dicsérhető eléggé, lépésről-lépésre tért nyernek. Arz tábornok csapatai az orosz csapatok legelkeseredettebb ellenállása mellett is már oláh területen harcolnak és mindig jobban nyomulnak előre. Eddigi lendületes előrenyomulásukkal majdnem az egész Erdélyt megtisztították az ellenségtől keletről északkelet felé haladó irányban.

Bukarestből jelentik: Dragalina tábornok, egy oláh hadsereg parancsnoka, aki a harctéren megsebesült, sérülésébe belehalt.

Félix tábornok vezetésével egy oláh katonai bizottság utazott Japánba, hogy az ottani kormánnyal és gyárrakkal a hadtápanyagok elszállításához szerződést kössön.

A cár állítólag Odesszába utazott megszemlélni az ujonnan felállított és Romániának szánt segítőcsapatokat.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor

Sarrail csapatai kimerültek.

Szófia. A macedon arcvonalról jelentik: Sarrail hadserege eddigi sulyos, véres veszteségeitől kimerült. Legjobb csapatrészei, a szerbek hat hadosztálya, alig egyharmadára olvadt le. Az elkeseredett harcokban az oroszok és a franciák szintén borzalmas veszteségeket szenvedtek. A franciákat málária pusztítja, a hadseregben a fegyver megglazult, az abszintot nagy mennyiségben fogyasztják.

Szófia. (Hivatalos.) Macedon front: Bitolia Lerina vasutól nyugatra tüzérharc. A vasutól keletre, a Csernahajlásban élénkebb harcok.

Ellenséges, megismételt támadásokat véresen visszavertük. A harcok még folyamatban vannak. A harcvonal többi részén a szokásos tüzerharc. Az Egei tengerparton nyugalom. A román frontról nincs jelenteni való.

Wilson 284 — Hughes 242.

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A Vossische Zeitung arról értesül, hogy magánkébel jelentések szerint Wilsonra 284 és Hughesre 242 szavazatot adtak le. Wilson *feltétlenül megválasztottnak tekinthető.*

A Router-ügynökség jelenti: Hughes választásai hadjáratának vezetői voltak elismerni Wilsonra újra megválasztott elnöknek. Azt hiszik, hogy a választási eredmény megszámlálásánál néhány államban hibák történtek. A szavazatok hivatalos utánszámlálásának megejtésével azt remélik, hogy az eredmény megváltozik. Wilsonnak az ellenjelölt üdvözlő távirata ugyan még nem érkezett meg, de azért még bizakodnak. A legutóbbi számítások azt a különös jelenséget tüntetik fel, hogy Wilsont tömör sorokban a nyugati és a déli államok demokratái választották meg, noha azt gondolták, hogy a kelettel szemben ezek republikánus államok. Néhány lap azt hiszi, hogy Wilsont a nők is támogatták.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A **osigérgyarmati gyilkosok ítéletét jóváhagyta a Kuria.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A királyi Kuria IV. büntetőtanácsa ma egy, hat esztendővel ezelőtt Aradmegyében elkövetett bűnpérral foglalkozott. Az aradmegyei Osigérgyarmat községben történt 1910-ben, hogy Serán Pál jómódu földesgazdát meggyilkolta apósa Demb György, ennek felesége és egy Morár Lázár nevű rokonuk. Demb György leánya felesége volt Serán Pálnak, de a házastársak nem jól éltek és a fiatalasszonynak udvarlója volt Serán Pál azonban még el tudta nézni asszonyának hűtlenkedéseit, de az öregekkel, Dembékkel nem tudott sehogysem kijönni. Ezeknek is utjában volt a gazdag vő, akit egy reggel meglojtván találtak lakásában. A csendőrség kiderítette, hogy a gyilkosok Dembék voltak és segítségükre volt Morár is. Az aradi esküdtszék tárgyalta évekkal ezelőtt az ügyet először és a verdiktjük alapján felmentették a gyilkosokat. A Kuria azonban új tárgyalást rendelt el és az a nagyváradi esküdtszéket delegálta, mely Demb Györgyöt tizenégy, feleségét nyolc és Morár Lázárt pedig tizenkét évi fegyházra ítélte. Semmiségi panaszok következtében az ügy ismét a Kuria elé került, mely a mai tárgyalásán az ítéletet jóváhagyta.

§ A **volt bur főhadnagy, mint erdélyi menekült.** Budapestről jelentik: Kraft Agoston brassói születésű szobafestő állott ma a büntető törvényszék előtt, mint vádlott. Egy nővel, akivel együtt élt, jelentkezett az erdélyi menekültek bizottságánál, ahol mint menekültek nagyobb összegű segélyt vettek föl. Egy névtelen levél feljelentette őket a rendőrségen, a rendőrség azonban már csak őt tudta kézrekeríteni, a nőt nem. A tárgyaláson kiderült, hogy

Kraftnak igen érdekes múltja van. Elvégezte az állatorvosi főiskolát, majd kivándorolt Transzilvánba, ahol mérnöki oklevelet szerzett és egy gyémántbányában dolgozott. A bur háború kitörésekor a bur hadseregben harcolt és főhadnagy lett. Később visszajött Magyarországra, sokat nélkülözött és nyomorában választotta a szobafestő pályát. A bíróság előtt is nyomorával védekezett és a nőt, akivel együtt követte el a csalást, semmiképpen sem akarta elárulni. A bíróság négy hónapi fegyházra ítélte Kraft Agostont. Az ítélet jogerős.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután fél négy órakor, mérsékelt helyárrakkal: *Csodaesők*, operett, először.

Este nyolc órakor, rendes helyárrakkal: *Gésák*, operett B. bérlet.

Hétfőn: *Magnás Miska*, operett C. bérlet.

Kedden: *Három a kis lány*, operett A. bérlet.

Szerdán: *Kis király*, operett B. bérlet.

Csütörtökön: *Névtelen asszony*, színmű C. bérlet.

Pénteken: *Bernát bácsi*, családi kép, bemutató előadás A. bérlet.

Szombaton délután fél négy órakor, fél helyárrakkal ifjúsági előadás: *Náni*, énekes játék.

Este nyolc órakor rendes helyárrakkal: *Bernát bácsi*, másodszer B. bérlet.

* **Gönczy Béla új zeneművel.** A fővárosi dalkomponisták közt is jónévé Gönczy Bélának 2 dallúza jelent meg újabban Rózsa-olgyi és Társa esz. és kir. udvari zeneműkereskedésében. Mindakettő a háborus lyra termékeit tartalmazza. Az egyikben hősi halált halt fiának, ifj. Gönczy Bélának 5 kedves és poétikus finomságokban bővelkedő dalát zenésítette meg a fiát gyászoló komponista-apa. A lendületes „Szeresd a dalt, a magyaros rythmusu és bánatos „Dal az éjszakában,“ a könnyed „Nyári emlék“, a meuettszerű „Aggódás“ (szerenád) s a francia szövegű „Mikor még béke volt“: mind rokonérzésű megzenésítései az ifjan elhunyt hős poéta, filigrán dalainak. De nem kevésbé érdekes a másik dallúza, szerző 18. és 19. opusza. Itt Kollányi Boldizsárnak „Fázások“ és „Indulás“ című költeményeit találjuk. Az elsőnek dallama magyarosan bus, melybe élénkséget a kíséret resztolái hoznak. A másik pattogó katonainduló. Mind a két dallúza zongora kísérete ad libitum cellokísérettel is el van látva, ami az egésznek szinte orchestrális teljességű szint ad. A tiszta jövedelmet a 2 koronáért árusított és hihetetlenül hamar népszerűvé váló dallúza után szerző az elesettek árváinak ajánlja fel.

* **A színház hírei. Vasárnapi előadások.** Ma vasárnap délután fél négy órakor a Csodaesők. Este 8 órakor a Gésák kerül színre. — A jövő hét érdekességei. A jövő hét játékkrendje, mint rendszeren, ismét csupa kiváló és értékes darabból van összeállítva. Műsoron van a szezon két legnagyobb szenzációja, a Három a kis lány és Névtelen asszony. Egy estén a Magnás Miska pompás operett szintén helyet foglal a hét műsorán. Egy estén a Kis király kitűnő operett kerül felújításra. A hét többi napjait a Magyar Színház legújabb és óriási sikert aratott újdonsága, a Bernát bácsi tölti be.

* **Az Aradi Élet,** Bruckner Lajos társadalmi hetilapjának ma megjelent legújabb száma is igazolja azt az általános népszerűséget és érdeklődést, amely a lap minden megjelenését kíséri. Az illusztrált hetilap, kapható minden trafikban és könyvkereskedésben. Egyes szám ára 30 fillér, előfizetési díja negyedévre 3 korona.

* **Cholnoky Jenő eladása elhalasztva.** A Kölcsey-egyesület elnökségéhez az alábbi sürgöny érkezett: Közlekedés nehézsége miatt elutasításom lehetetlen, kérem előadásomat bizonytalan időre elhalasztani Cholnoky. A kiváltott jegyek a később megtartandó előadásra érvényben maradnak.

* **János vitéz.** (Ma utoljára az Urániában.) Az Alföld birkanyája juhásza, közte is legkülönb János vitéz, Petőfi gyönyörű balladájában feldolgozván, ma utoljára jelenik meg vásznon. Megilletődve nézzük ezt a képet és mikor az örökszép mese kidolgozva megjelenik szemünk előtt, csak elismeréssel lehetünk a filmgyárnak, amely ezt a tőzsgyökeres magyar alakot életre keltette és módját ejtette annak, hogy Petőfi János vitéze eljusson oda is, ahol a magyarok búbajos zenéjét nem érik. Sok volna, talán tulsok, ha ez alkalommal urja méltatnánk ennek a filmnek szépségét, mert hiszen a közönség ezt elbírálta akkor, mikor színlük megtöltötte a színházat. Itt csak toladó szerénységgel azt akarjuk kiemelni, hogy a színház ennek a képnek bemutatásával kulturális végzet, s hogy szaktíva a jól kamatozó üzleti elvvel, irodalmat, művészetet és értéket hoz a mozihoz. Ez talán nem olyan jó üzlet, de mindenestre hivatást teljesít és mindenképpen számíthat a közönség támogatására.

* **A dolovai nábob leánya — az Apollóban.** Az elveszett film mára megkerült: a vasut tovább vitte rendeltetési állomásánál a a tévedést csak ma reparaálhatták. A közönség örömmel fogadta „A dolovai nábob leányá“-nak pompás filmjét, amely a magyar kinematográfia legszebb alkotásai közé sorolható. Herczegh Ferenc sok színnel megírt romantikus történetét művészi megérzéssel vitte filmre Janovics Jenő a film rendezője. A darab egyes jelenetei valósággal frappirozták a publikumot, amely ez alkalommal is színlük megtöltötte a nézőteret. Vasárnap minden előadásán a Dolovai nábob leányát vetít az Apolló.

* **Molnár Ferenc az Apollóban.** Molnár sziporkázó, ötletességgel megírt vigjátékát, a „Doktor ur“-at mutatja be hétfőn az Apolló-színház. Aki a színpadról ismeri Molnár kitűnő vigjátékát, amely a külföldön is nagy sikert aratott, az tisztában lehet azzal, hogy a Doktor ur ötletes meséje mily hálás volt a kinematográfia számára. A pompás vigjátékban a legkiválóbb magyar művészek játszanak és pedigrig: Rátkai Márton, Lábass Juci, Pényes Annuska, Gyárfás Dezső, Kürthy György és még többen.

* **Mirjam szenzációs Ghetto-sláger vasárnap az Erzsébet-mozgósínházban.** A főváros egyik külvárosában lakik Ben Salamon régiségkereskedő Mirjammal, szép leányával. A fővárosban lakik Erik, egy szegény, de nagytehetségű festő, aki gyakran segítségre szorul. Erik megismerkedik Bessie Walton dús gazdag özvegygel, ki megszereti Eriket és a felesége lesz. Ben Salamonhoz eközben egy elszegényedett nő tér be, ki egy gyönyörű ruhát kínál megvételre, mit Mirjam megkíván és kéri apját, hogy ajándékozza meg véle. „Gyönyörű ruhát hoznak“ — szól Ben Salamon, de nem bír ellentálni leánya kérésének és teljesíti azt. Bessie Walton jölettel és kényelemmel veszi körül a festőt, hogy az művészetének élhessen. Mirjam szerette a táncot, művésznővé képezi ki magát, kit apjának impresszárió barátja rávesz arra, hogy egy megbetegedett artistanót helyettesítsen. Mirjamot a hírnév és a pénzvágy csábítja és ténylog fellép a mulatóban, hol egy ázúllott éjszaka után együtt látjuk Erikkel, ki cihanyagolta művészetét, de szerelmes lesz Mirjamba és ő ad neki újra ihletet a művészetéhez azzal, hogy modellje lesz. Az ügynök kényszeríteni akarja, Mirjamot, hogy újra táncosnő legyen, de ő megtagadja ezt, mire az ügynök bosszút forral. Szombat este van, gyertyák égnek, kigyulladnak Ben Salamon házában. Mirjam hiányzik, apja aggódik érte. Az ügynök felkeresi Bessie Waltont, kivel Ben Salamonhoz megy és tudára adja neki, hogy leánya modellt ül Eriknek és a szeretője. Az apa felkeresi leányát, ki tudatára ébred cselekedetének, szívéhez kap és holtan esik össze. Az apa minden boldogságát elragadta a halál és úgy kialudt a boldogság, mint a szombat esti gyertyák fénye. — *Legközelebb: A bűn gyermeke*, nagy társadalmi sláger. 3461

* **A fekete huszár** a jelenkor legesodásabb háborus slágere, Harry Piel viel világhírű műve legközelebb az Erzsébet-mozgósínházban kerül bemutatásra.

Hangulatok a lövészárookban.

— Az Aradi Közlöny munkatársától. —

I. Pergőtűz.

Amiket leírok, szubjektívítások. Eseményekről nem számolok be. A haretéren talán nincsenek is események. Mindent, ami történik, a szívvel érzi meg az ember, mint legsajátosabb, legegységibb érzését. Hangulatokból és érzésekből áll odakünn az egész élet. Hangulat minden, a halál félelme, az élet szerelme, az eső, a sár, a napfény, az ágyuk zaja, a csend, a sötétség, a virrasztva várrás, még a jóllakottság is csak hangulat. Az éhség — az már nem hangulat.

Irok valamit a halálfélelelméről. A kifejezés olyan helytelen, halálfélelem tulajdonképpen nincs is. Nem a haláltól fél az ember. A halál: semleges ország, ahol béke van. Ahol nincsenek ágyuk, nincs munka, nincs szolgálat, nincs éhség, ahol nem ébresztenek fel minden két órában. A haláltól tehát nem fél az ember. Csak az életét félti. Az életet, amelyet, amíg szép és könnyű volt, nem szerettük. És amikor irtózatossá sullyal nehezedik ránk, amikor kinnál, szenvedésnél nem jelent egyebet, akkor mély és igaz szerelemmel megszeretjük. Amíg otthon éltünk, jómódban és kényelemben, hányszor szerettünk volna meghalni, szélszélből, semmisségért.

Hányszor találtuk elviselhetetlennek az életet. És künn a haretéren, akármilyen nehéz, ott viseljük örömet, szívesen és megborodunk a gondolatra, hogy talán el kell válni tőle. Azt a csunya, utálatos életet, amit idehaza annyit szidunk és szidnak, azt odakünn úgy szeretjük. Kik itthon a halál szerelmesei voltunk, ott az élet rajongó imádói lettünk. Nem a haláltól félünk, csak az életet szeretjük tulságosan.

A lövészárók élete... Cseppnyi öröm, tengernyi bánat, őszinte, igaz vidámság, mely szomorúság és mérhetetlenül sok vágy. Seholy soha annyi vágy nem termett meg, mint odakünn kemény katonaszívűekben. Hatalmas erejű, és mégis oly kicsi vágyak. Hűségesekek és kitartók, nem hagyják el az embert egy pillanatra se. Ha csend van, félelmes, ijesztő, bizonytalan csend, ha az ágyuk síró lármája, döbbenetes, kaotikus hangzavarrá varázsolja az egész világot, némaságban vagy pokoli zajban a vágy egyaránt megmarad. Napvilágánál, éjszótéjében, hűvös hajnalon, szomoru alkonyórán, mindig, mindig ott lángol a szívből a vágy. Sokszor nem is tudjuk, mi után vágyódnak. Csak érezzük, hogy a szívünket ösziőbb huzza valami, kiáltani szeretnénk valami után, a torkunk száraz lesz, a szemünk könnyes, nincs semmi bajunk, nem fáj semmi, csak az élet, amelyet olyan ragaszkodva szeretünk, nehezedik ránk ólomnál nehezebb sullyal.

Es a vágy mellett félenken, bátortalanul meghuzódik a remény.

— Karácsonyra otthon leszünk — mondják egymásnak őszhaju, megtört emberek, kiket unokák is várnak az otthonban. Mondják és nem hiszik maguk se. De azért lelkük mélyén, szemük csillámos fényében ott a remény. A remény, amely elteti őket és erőt, kitartást kölcsönöz nekik. Csüggedt kedélyünknek vigasztalást nyújt, bánatos, halvány mosolyt varázsol olykor az arcukra. Ha nem volna meg a remény, talán elviselhetetlen volna az élet.

Engem mindig téptek a vágyak. Bolondos, furcsa vágyak, olykor csak semmisségek után. És álmodoztam vágyaimról, beleringattam magam egy képzel, gyönyörű világba, amelyben minden jó volt és szép. Gyerekségem elmúlt éveit álmodtam vissza, azt a boldog korszakot, amikor még gondtalanul éltem. Napfény ragyogott álmaimban, nyár volt, én sétáltam a parkban egy kis leánnyal. Szerettük egymást bohó szívesen szívtünk nagy, magasztos szerelmével.

A gyerekkori, köznapi mesének aztán vége lett. És most, amikor az ágyuk halálos muzsikájától visszhangzott a föld, amikor átázva, áttázva kuporogtam az árok mélyén, iszonyu erővel megrohant a vágy: gyerekek lenni újra, sétálni a parkban egy kis leánnyal, kiből azóta nagy leány lett s nem sétálna velem többé a parkban. Nem hallottam az ágyuk szavát, nem bántottak a test szenvedései, csak a vágyat éreztem szívemben.

Először voltam pergőtűzben s még nem tudtam felfogni, mi az. Olyan furcsa, érthetetlen volt az egész, amíg ráeszméltem a valóságra. Mit jelent ez a pokoli, örületes kárma? Honnan van ez a fojtó, kellemetlen szag? Bajtársaim arcán miért ül olyan fakó bizonytalanság? Aztán láttam hallottakat és megértettem mindent. Megértettem, hogy katonák, akik két éve vannak a fronton és végigélték már minden borzalmat, mégis megboroznának. Nem lehet elképzelni ijesztőbb, megdöbbentőbb látványt. Meglett férfiak, hőselkü katonák, amint összebujnak s az egyik közülük kis ima könyvből halkán imát mond a többinek. Szótlatlanul, dermedten hallgatják, talán csillapítólag hat rájuk a hit, de megnyugvást nem ad nekik. Mint fészkekbe kivert, azott madarak, úgy bujtak össze, mintha megóvná őket az, hogy sokan vannak együtt. Mikor egy erélyes altiszt szótvalasztja őket, akkor elszélednek és nem találja senki a helyét. Tanácstalanul, céltalanul figyelnek ide-oda, nem tudják, hol pihenjenek meg, hol nem éri utól őket a gránát. Mert jaj, ezerszeresen jaj, ha utóléri. Meghalnak és elenyésznek egy pillanat alatt. Egy messzire eldobott csonka kar, véres, felismerhetetlen hústömeg jelzi, hogy voltak, hogy valaha itt éltek, mozogtak ezen a földön. Vagy nem marad belőlük semmi. Kimmulnak nyomtalanul, tán felrepültek a menyországba...

Es tudni, hogy mi vár rájuk, ha utóléri a gyilkos gránát, — ez a legrettenetesebb. A pergőtűz morális hatását nem lehet tagadni. Pedig azok, akik az imént összebujtak, vagy szétszaladtak, nem gyávák. Kitüntetett, vakmerő, bátor hősök, akik már szembenéztek százszor a halálnak. De a gránát az más. Egyenlő fegyverekkel küzdeni — ettől nem riadna meg egyikük se. Ahol ügyesség, bátorság, erő, vagy lélekjelenlét használhatna valamit. De itt, a Stellungban, mindez nem használ semmit. Szerencsejáték ez, amelynek tétje az élet. És a nehéz gránátok számlálatlanul, sürü egymásutánban hullnak a Stellungra. Síró, sikoltó hangjuk belemarkol a szívekbe, megpihenni, megnyugodni nincs idő. Még le sem esapott az egyik, már süvöltve követi a levegőben a másik, a harmadik, a századik. Három óra hosszat tartott így. Az idegek milyen emberfeletti megfeszítése kell hozzá, kibírni ezt az izgalmat, azzal a tudattal, hogy menekvés nincs seholy. A Stellung még nem volt kiépítve, a gránátmentes fedezékeket akkor kezdték csak készíteni. A szabad árokban kellett kiállani a nehéz gránátok tűzét.

Mikor először voltam pergőtűzben, nem éreztem még azt, amit a többi bajtársak. Haldoklók hörgése, sebesültek jajgatása nem jutott el hozzám. Csak féktelen vágy tombolt szívemben: gyerekek lenni újra és sétálni egy leánnyal a parkban. Csak amikor vége volt, amikor csend borult újra a világra, akkor éreztem ujjongó örömmel, hogy nyertes maradtam a szerencsejátékban. Éreztem, hogy élek.

Falus Lajos.

TANÜGY.

(—) A kereskedő tanonciskola a Boros Béni-tér és Nádor-utca sarok épületben (Boros Béni-tér 11.) két üzlethelyiségben nyert elhelyezést. Az előkészítő és II. osztálynak hétfőn, kedden és pénteken, az I. és III. osztálynak szerdán, csütörtök és szombaton, mindenkor délután 2 órakor kezdődőleg van tanítása. Az eddig még be nem iratkozott tanulók ezenül

csak keddi napokon délelőtt háromnegyed 10 órakor, vagy szombati napokon reggel fél kilenc órakor jelentkezhetnek az uttelepi községi elemi fiúiskola épületében beiratkozás céljából. Az igazgatóság ez uton figyelmezteti az érdekelte kereskedőket, hogy tanulóikat pontosan küldjék iskolába.

Otezer korona provizió egy vagon cukorért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nemcsak Arad, de az egész ország csodálkozva kérde, hogy hová lesz a cukor. A hivatalos statisztika szerint az idei cukortermeletés négyszázezer mázsával nagyobb, mint a tavalyi és az ország népe olyan ostromot kénytelen intézni egy negyed, vagy nyolcad kiló cukorért az üzletek ellen, hogy a túlekedésre fordított erővel összes ellenségeinket megverhetjük volna már. Ha nem is a fronton, mint ahogy egy hazug oláh jelentés mondta, de idehaza csakugyan vannak asszony regimentek és bataillonok, amelyek kora reggel a haretérré vonulnak és este fáradtan, összetörtten, megsgazagototian térnek éjjeli szállásaikra. A cukor frontról kellene minden nap Hőferjelentést kiadni, hogy lássa a közönség mekkora a zsákmány, amelyet az ostromlók el tudtak ragadni. Az ilyen jelentésből azonban nem szabadna hiányoznia annak a fontos momentumnak sem, hogy az ellenség (a cukor raktárak csapatait kedvezőbb terepszekaszra vontta vissza, hogy átcsoportosítsa és másutt használja fel azokat).

Másutt, ha meg tudjuk, hogy hol van ez a másutt, akkor az egész cukormizériának a nyitját is megtaláltuk. Ez a másutt, tudniillik a soha nem is álmodott méreteket elért cukorka gyárak. A háboruban annyi cukorkát fogyasztanak az emberek, hogy a jövő történelem írója kénytelen lesz ebből a szempontból is a világförgeteggel foglalkozni. Ennek a fogyasztásnak a következménye aztán a gyárak hajszája a fehérucukorért. A cukorkagyárak eddig csendben végezték a maguk dolgát és a közönségnek semmi oka sem volt, hogy az ő háborus üzleteiket figyelje.

Ma azonban oda fejlődtek a viszonyok, hogy minden illetékes tényezőnek fel kell emelnie a szavát és sürgősen kell a cukorkagyártás korlátozását és ha ez nem használ, teljes beszüntetését. A cukorkaiány egyik leglényegesebb oka az, hogy ezek az iparvállalatok horribilis árakat fizetnek a fehérucukorért, mert még így is óriási haszon marad mellette, ha cukorkává dolgozzák fel. Biztos tudomásunk van arról, hogy Aradon például ötezer korona proviziót ígértek ügynököknek, ha cukorkagyártáshoz egy vagon cukort szereznek. Egy kiló fehérucukorból, amelyet kicsinyben 118 fillérért vesz meg a gyáros, ha a rendes maximális árat fizeti, egy kiló cukorkát készít és ezt a másodterményt 5 korona 50 és 6 korona 50 fillérért adja el kilónként. Az igaz, hogy Bécsben ma is 2 korona 20 és 2 korona 50 a merkantil cukorka ára, de Ausztria is más és Magyarország is más. Tudjuk, hogy a rendőrség figyelmét is felhívták már ezekre a visszaélésekre és ár-felhajtásokra, de eddig nem történt semmi.

Ha tehát a város a kezébe veszi a cukor elárúsítását és arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kereskedők is részesítendők benne, akkor amellett, hogy gondoskodik a kivitel lehetőségeinek megszüntetéséről, gondoskodnia kell arról is, hogy a cukrot élelmes ügynökök, hallatlan proviziók által csábítatva, ne juttathassák a cukorka készítőkhöz.

Wisszatérők vonatán Nagyszébenbe.

(Öröm a bánat helyén. — Frigyes hadseregfőparancsnok látogatása.)

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Nagy késéssel, fáradtan ballag be a vonat az aradi pályaudvarra. Kocsijai telve a boldogságtól sugárzó arcu, hazatérő menekültekkel, kik ismét vissza mennek az elhagyott, feldúlt esendes tűzhelyükre. Oláh bocskor taposta egy-két léttel ezelőtt a békés kárpáti béceken épült apró székely falvakat, oláh gránát gyújtotta fel a maroknyi zsindélytetős házikókat s ma, mikor már megtisztult a megszenesített drága Erdély, a hókoszorúta édes Székelyhon, mikor már magyar honvédek szuronya villog Bukarest tornyai felé és német ágyuk bömbölésétől remeg a dobrudzsai föld sereglik vissza elhagyott kis falujába Erdély népe, hogy a még füstölő romokon újra felépítse a múltat, a régi, puha, selymes fészket. A temesvári katonai parancsnokság engedélyével én is utazhattam a vonaton és a nagy tömeg között végre sikerült egy kis helyet szereznem, ahol legalább megállhattam.

Hosszas álldogálás után elindulunk. A messze kékülő hegyek mindinkább közelednek, ismerős helynevek csengenek mindenki ajkán, őrházak, falvak, városok maradnak mögöttünk. Leszáll az alkony, homály borul a tájra s lassan-lassan sötét fátyol öleli át a pöfögő gőzmasinát. Bent egymásután hajtják álmra fáradt fejüket az utasok. A mozdony vérvörös füstje pokoli színnel világítja be a hegytetőkön meredő váromokat, hol ijedve száll fel a megzavart bagolysereg. Messze bent járunk már Erdély kincses hegyeiben, mikor virradni kezd. Felnyílnak az álmos szemek s kíváncsian tapadnak az új, mindig új táj felé. Le-leszáll egy részük s helyettük új csapat jön.

Az országutakon mindenütt szekerek végeláthatatlan sora, butorokkal, edényekkel, apró jószágokkal megrakodva vonulnak haza az elhagyott otthonba. Utánuk lépegetnek lassan, méltóságteljesen hű barátai — a kutyák. Mintha az ő arcuk is vidámabb lenne, mintha hangos csaholásukkal, melylyel a vonat után szólnak, azt mondanák: Megyünk mi is vissza! Haza!

Es újra más vidék, más kép. Közeledünk Nagyszébenhez. Mindenféle eldobott, üres konzervdobozok ezrei, táborházak megszenesedett maradványai, lövészárkok és gránátok által felszaggatott föld jelzik a harcok színterét.

Megérkeztünk Nagyszébenbe. Csilingelő, villamosok, robogó autók lárma hangzik mindenfelé. Az üzletek tulnyomó többsége nyitva van s alig látni itt-ott egy zárt boltot. A lakosság teljes számban visszatért a városba. A piacon óriási nagy a forgalom és elképzelhetetlen az elcsőség. Csak néhány példát szabadjon felsorolnom. Káposzta 100-nál több kocsival van a nagypiac téren, száza 6 korona. Egy kosár vöröshagyma, körülbelül 35—40 darab 30 fillér, egy kiló alma 60—80 fillér. A vendéglőkben déiben alig kapni helyet és az étkezés itt is, ha nem is oly arányban, mint a piacon, olcsónak mondható. Egy huslevés 30 fillér, rostélyos 2 korona 40 fillér, sertés karaj 2 korona 50 fillér. És mindenütt vidámság, öröm. Az ember nem is gondolná, hogy egy pár hét előtt e viruló város háza felett röpködtek a gránátok és hogy a város kapui előtt vérfolyók dagadtak.

— A város a heves és alkieseredett küzdelmek ellenére, melyek körülötte folytak, nem szenvedett kárt. Csak a Földhitel Intézet egyik ablakán csapott be egy eltévedt gránát és a mellette levő templomot érte egynehány pus-

kalóvés. A Sibir folyón átvezető vasuti hidat csapataink annak idején felrobbantották, de ma már helyre van állítva.

— November 8-án reggel verőfényes ragyogó napra ébredtem. A gyenge őszi szellő lágyan lobogtatta a házak ormán lobogó sokszínű trikolorokat. Frigyes főherceg érkezett e napon. A házak ünnepi díszet öltöttek és ünnepi hangulat uralkodott az egész városban. A magyar, német, osztrák, bolgár, török és szász (kék, lila) lobogó lengett minden házon a palotától a kunyhóig.

Már reggel hét órakor nagy tömeg izgatottan várakozott a pályaudvarnál. A nyolc órára jelzett udvari vonat fél kilenckor meg is érkezett. Az állomásnál a német zenekar rázendített az osztrák himnuszra, mikor a vonat a pályaudvarra berobogott. A főherceget és kíséretét a város vezető férfiainból álló küldöttség fogadta, melynek tagjai: Fabritius Lajos alispán, Dörr Albert polgármester, Simónits Róbert rendőrkapitány, Komény Gyula dr. kuriai bíró, törvényszéki elnök, Wiedorn Adolf dr. királyi főügyész helyettes, Walter Károly királyi pénzügyi igazgató, Teutsch Frigyes dr. ágostai hitvallású evangélikus püspök, Puskaru Hilarion dr. götög-keleti archimandrita és püspöki vikárius, Lázár Béla római katolikus káplán, Nagy József református esperes és lelkész, Sámegh Ignác főerdőtanácsos, Elekes dr. kir. járásbíró és Follért Gyula a magyar királyi határszéli kirendeltségnek vezetője voltak. A főherceg a küldöttség minden egyes tagjával hosszasan beszélgetett, majd autóba ült és megtekintette a város és annak nevezeteseit. Kiment a nagyszabású csata színhelyére és elmondatta magának a döntő győzelem lefolyását. Este nyolc órakor a főherceg ismét vonatra ült és folytatta útját a többi erdélyi városokba.

Nagyszében pedig él vigan, elfelejtve minden but, bánatot, nyomort. Ezüst tükrös kávéházai, fényes cukrászdái mindig telve vannak a sok mulatozókkal. Itt-ott látni egy üzletet felhuzott rolettákkal, üres kirakattal és ilyenkor jut csak eszébe az arra haladónak az elmúlt veszély, mely e fényben uszó várost csak nemrég fenyegette.

Ujra vonatra szállok. Ujra látom a kéklő hegyeket, a magasba nyúló ormokat és újra sötétség fonódik a most már robogó gőzgép köré. Fent a távoli hegyeken ide világlik egy-páztortűz fénye és busan szól egy árva tülkő. Az országutak mentén ismét találkozom haza vonuló pihenő menekülőkkel s nézem, nézem, míg el nem tűnnek a távol messzeségbe.

Mindig sötétebb lesz, elhagyjuk a kivilágított, zajos állomásokat s fenn az égbolton kárörvendő mosollyal tekint a Kárpátokon át egy vergődő ország felé a sápadt teli hold.

G. J.

Pánszláv kongresszus. Stockholmból jelentik: Decemberben Péterváron pánszláv kongresszust tartanak, melyen a szerbek és a délszlávok ügyeit fogják megvitatni. A szónokok élesen akarják bírálni Pasicus működését és Itáliának a szerbekkel szemben támasztott követelését. Az olasz követ mindent elkövet, hogy a kongresszust ne tartsák meg.

Hathónapos költségvetési provizórium. Budapestről táviratozza tudósítónk: Politikai körökben azt beszélnek, hogy a kormány a december 7-én összeülő parlamenthez hat hónapra szóló új büdzset provizóriumos javaslatot nyújt be, amelyben a hadinyereség-adót a jövő évre is kiterjesztik.

Kintzig János főispán a Kaszinó elnöke.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi Kaszinó Egyesület ma délután rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek az volt a feladata, hogy az egyesületnek új vezetőjét, elnökét válassza meg. Cabdebó Géza tábornok elhalálozásával üresedett meg az elnöki szék és arra a hírre, amelyet az Aradi Közlöny néhány nap előtt közölt és amely szerint sikerült az egyesület élére Kintzig János, Arad város főispánját a vezetőségnek megnyernie, rendkívül sokan jelentek meg ma az elnökválasztó közgyűlésen. Ez a külső jel is azt mutatja, hogy Arad város és a vármegye előkelő és társadalmi életünkben vezető szerepet játszó férfiak, osztatlan helyesléssel találkozott az a gondolat, hogy Kintzig János legyen az a férfi, aki a Kaszinó szunnyadó erőit, a viszonyok változásával, új életre kelti.

A közgyűlést Fábry Sándor dr., Acsev. vezérigazgató vezette, aki magas nivóju emlékeztetőben rajzolta meg, a mindenki-által szeretett és nemrég, végső pihenőjére kísért, elhunyt elnöknek, Cabdebó Gézának érdekes alakját. A parentézis, mely költői fordulatokban és megkapó, stílár szepségű helyekkel gazdag és meleg tónusu szónoki mű volt, mely hatást gyakorolt az előkelő közönségre.

Ezután Bánhidy Antal báró emelkedett szólásra és rámutatva Kintzig János főispán egyéniségének gazdag és a közélet irányítására hivatott erőire és a Kaszinó élete iránt eddig is tanúsított meleg érdeklődésére, azt indítványozta, hogy a Kaszinó közgyűlése őt válassza meg egyhangu lelkesedéssel az egyesület elnökévé.

Zajos éljenzés bizonyította, hogy az indítvány általános tetszéssel találkozott és Fábry dr. ilyen értelemben mondhatta ki a közgyűlés határozatául, hogy Kintzig Jánost elnökké választották.

VAROS ES MEGYE.

Nem új kölcsönt, hanem jobb gazdálkodást. Nagyvárad törvényhatósági bizottsága azt határozta el, hogy költségvetése öt és negyed millió deficitjének fedezésére kölcsönt vesz föl. A belügyminiszter most szokatlan erélyes hangú leiratban értesítette Nagyvárad városát, hogy helyesebb gazdálkodást követel a városból pénzügyi egyensúlyának helyreállítására. *Új-kölcsön felvételét nem engedélyezi a belügyminiszter, aki figyelmezteti a várost, hogy más pénzügyi politikát kövessen és szakítson azzal a tarthatatlan rendszerrel, hogy az évenként mutakozó deficiteket mindig újabb kölcsönökkel óhajtja fedezni. A deficitet egyenes úton, a közköltségek felemelésével kívánja a miniszter eltüntetni. Felhívja végül a miniszter a várost hogy okszerűbb gazdálkodással és a jövőbeli források jobb kihasználásával fokozza a bevételeket és a város háztartását a közköltségek emelésével terelje a rendes és gazdaságos mederbe. Jelenleg tehát az a helyzet, hogy ha a város más jövedelemforrásokról nem gondoskodik idejében, akkor a mai 45 százalékos pótdát még 26 és fél százalékkal kell felemelni.*

Hat orosz hadtestet vertünk meg.

(Huszonötezer halott. — Nincs az ellenségnek löszere.)

— Távirati tudósítás. —

A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszok nagyjából a Narajovka keleti partján állanak. Tömegrohamokkal kísérleteznek, hogy állásainkat a Zlota-Lipa és a Narajovka között átörjék. Legalább hat hadosztály orosz ment rohamra egy tizenöt kilométeres frontszakasz ellen, de a német, török és magyar-osztrák csapatok ellenállásán minden igyekezetük meghiúsult. Rövid idő múlva megkezdődött a három napos esata tűzérési tüzelésének bevezetése. Ez alkalommal a támadás főiránya Lipnica Dolnától Bolszovéig terjedő védelmi szakaszunk volt. A négy órás tűzérési tűz után délelőtt az ellenség a német gárda felé indult rohamra, de hasztalanul, kénytelenek voltak visszatérni kiinduló állásukba. Ujabb két órás tűz kezdődött, mely után öt újabb hadosztály ment rohamra, de az ellenség igyekezetei mind vérbe fulladtak. Délután négy órakor harmadszor támadtak az oroszok árkaikra és azon a kis részen, ahol már behatoltak, gárdalövészeink kézigránáttal verték ki őket. Másnap két-három új kozák ezred érkezett és negyven ellenséges tég irányította tüzét állásaink felé. Az ellenség Lylina-Lipától a Lipnica-Dolnáig helyenkint délelőtt is támadott, ezután pedig délben általános roham következett. A 3-ik támadás a legvéresebb veszteségeket okozta az ellenségnek és époly eredménytelen maradt, mint az előző kettő. Ekkor a gárdalövészek és a német gránátoszred ellentámadásba kezdett, melynek során 1927 foglyot ejtettek. Másnap csapataink rohammal elfoglalták azt az ellenséges támaszpontot, amelyet nyolc század tartott megszállva. Ez a nyolc század csaknem teljesen megsemmisült. Az ellenség rendkívül nagy veszteséget szenvedett, mely meghaladja a huszonötezer főt. Saját veszteségeink elenyészően csekélyek. A következő napon heves harcok kezdődtek. Folytonos orosz ellentámadások voltak, de október 22-én a Narajovka nyugati partja már teljesen meg volt tisztítva. Az ellenség csak gyengén védekezett, de a mieink kiméretlenül folytatták támadásaikat. Az ellenséget határozottan visszanyomtuk. November 4-én reggel kezünkben volt az ellenség első vonala a krasnaniesici tanyától és Lipnica Dolnától a Slivtyne vezető taliga utig.

A svájci lapoknak jelentik az orosz frontról: Az orosz hadseregben ismét mindinkább érezhető a munició hiánya. A Luck és a Dünaburg közötti frontszakaszon az oroszágyuk legnagyobb része hetek óta hallgatásra van kárhoztatva. Napokon keresztül kilométernyi hosszú frontrészekben még csak gyalogsági tüzelést sem lehet hallani. Az orosz gyalogságnak szigorúan megparancsolták, hogy löszerkészletét a legtakarékosabban használja fel. Csak a legszükségesebb esetekben szabad lövést leadni. Az első frontvona-

lon hosszabb idő óta fejenkint csak a negyedrészt kapják annak a munició mennyiségnek, amelyet az offenzíva elején kaptak. A pétervári katonai körök Brusszilov offenzívájának sikerességét és megállását kizárólag a municióhiányra vezetik vissza.

A sajtóhadiszállásról jelentik, hogy az orosz vezérkar hivatalos jelentése november 9-éről a következő: Dornavatrától délre, Belbornnál, valamint Hosszusalutól délre magyar és osztrák csapatok ellentámadásokat kezdtek. Román front: A Huzeu-völgyben a németeket visszazorítottuk. A Jiul-völgyben támadásokat vertünk vissza. A Duna mentén ellenséges előőrsöket visszaverve előrenyomultunk. Harsovát az ellenség felgyújtotta.

Kintzig János

szénszerző köruton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy hét óta Aradon nagy lótas futás volt a szénkereskedői körökben.

— Nincs szén! — mondogatták.

— Lehetetlen állapot! — zugták jobbról-balról. — Mi lesz ennek a vége? Így megyünk a télnek? Hiába fordulnak a bánya igazgatóságokhoz — nem is felelnek. Mi csak a kenyérünket veszítjük, vagy az üzletre fizetünk rá, de mi lesz a vevőközönségünkkel, akiknek ígéretet tettünk, s akik biznak bennünk.

— Van egy jó eszmém, szolt R. szénkereskedő, menjünk el testületileg a főispánhoz. Segítsen rajtunk valahogyan. Ő a város feje, az ő szava messzire elhangzik s kérelme fölött nem lehet csak úgy egyszerűen napirendre térni.

A szénkereskedők el is indultak a főispánhoz. Mielőtt azonban céljukhoz elérkezhetek volna: a főispáni irodában a következő jelenetek játszódtak le:

Az előszobában.

Egy magas ur: (Lukács István dr. titkárhoz)

— Kérem itt van a méltóságos ur?

Titkár: Igen, épen most érkezett.

A magas ur: Szíveskedjék, ha lehet, sürgősen bejelenteni.

Titkár: Igenis kérem. Szabad tudnom a becses nevét?

A magas ur: Hogyan? Nem ismer engem? Szíveskedjék bejelenteni Zádor vízmű-direktort.

Zádor (Egyedül): Csakugyan itt az ideje, (Titkár el.)

hogy városatyának válasszanak. Végre is szükséges, hogy jobban megismerjenek.

Titkár: (Kijön a főispán szobájából.) Tessék belépni.

A főispán irodájában.

Zádor: Alázatos szolgája méltóságos Uram!

Kintzig János főispán: Isten hozta Zádor ur, foglaljon helyet s mondja el, mi jót hozott nekünk?

Zádor: Méltóságos uram! Csak kellemtelenségekről referálhatok. Jelenleg a vízművek vannak soron. Arról van ugyanis szó, hogy a szénünk csaknem teljesen kifogyott. Ha nem kapunk szenet: néhány hét alatt a város víz nélkül maradhat. Ez pedig a veszedelmek egész sorozatát rejtené magában...

A főispán: Hallatlan! És próbált szenet szerezni?

Zádor: Mindenünnen, ahol csak gondolhattam, hogy kapok.

A főispán: Hm! Ez baj!

Br. Br. Br. Br. (A telefon csengeni kezd.)

A főispán: (Felveszi a kagylót.) Halló, halló! Ki az? Ah, Mellinger ur? Kérem! Szívesen! Most itt maradok: rendelkezésére állok. Tessék csak jünni... (Zádorhoz): Nos és most mit fog tenni?

Zádor: Méltóságos uram! En már nem tudok tenni semmit. Most már csak Méltóságod tehet valamit az érdekemben.

A főispán: Helyes! De hogyan?

Titkár: Mellinger villanygyári igazgató kíván beszélni Méltóságoddal.

A főispán: Kérem.

Mellinger: (Belép.) Alázatos szolgája Méltóságos Uram!

A főispán: Isten hozta Mellinger ur! Foglaljon helyet s mondja el: mi jót hozott nekünk?

Mellinger: (Szörül-szóra elmondja azt, amit az előbb Zádor elmondott.) Csak kellemtelenség... Szenünk teljesen kifogyott... Ha nem kapunk szenet... pár nap alatt sötétben marad a város. Ez pedig a veszedelmek egész sorozatát rejtené magában...

A főispán: Hallatlan! És próbált szerezni?

Mellinger: Mindenünnen, ahol csak gondolhattam, hogy kapok.

A főispán: Hm! Ez baj!

Titkár: Több ur várakozik Méltóságodra.

A főispán: Kérem, küldje be az urakat.

(A szénkereskedők belépnek.)

A főispán: Miben lehetek az urak szolgálatára.

A kereskedők szónoka (pózbá vágja magát) Méltóságos uram! Jókai a fekete gyémántok című regényében megírta, hogy a szén olyan, mint a gyémánt. De mit ér, ha megis írta: ma gyémántért se lehet szenet kapni.

A főispán: (türelmetlenül) Röviden uraim, röviden! Mit kívánnak az urak?

A kereskedők: (kórusban) Szenet, szenet, szenet!

A főispán: Uraim! Itt mindenki szenet kíván, a baj tehát csakugyan annyira a körmünkre égett, mintha a baj a legfinomabb porosz szén volna. Tennünk kell tehát valamit. Nem gondolják, hogy mégis csak az lesz a legjobb, ha én felutazom Pestre s hozok önöknek szenet?!

Mind: Éljen! Éljen!

II.

A főispán csakugyan elutazott Budapestre és beköszöntött a Magyar Általános Kőszénbánya társaság igazgatójához.

— Kintzig, Arad város főispánja vagyok.

— Nagyon örvendek. Mivel lehetek Méltóságod szolgálatára.

— Most nem főispán vagyok Igazgató ur, hanem egyszerű ügynök: az aradi szénkereskedők és vállalatok ügynöke. Az ő kérelmüket adom át itt önöknek: szánjon meg bennünket s adjon nekünk szenet.

Az igazgató: Pardon kérem. Milyen nevet mondott ön a bemutatáskor?

A főispán: Kintzig János vagyok, Arad város főispánja.

Az igazgató: Ohó uram! Engem nem lehet a falhoz állítani. Ön nem Kintzig János és még kevésbé főispán. Ön csak egyszerű szénügynök, aki most egy előkelő ur nevével akar szenhez jutni.

A főispán: (nevetve) Dehogy is. Itt vannak az igazoló irataim. Itt a születési bizonyítvány, itt az utazási igazolvány... Mit kíván még a direktor ur, a himnlóltási bizonyítványom — sajnos — nincs velem.

Igazgató: (megnyugodva) Köszönöm Méltóságos uram! Ilyen Magyarországon még nem történt velem, mióta bányákat igazgatok. *Hogy egy főispán beállt volna vigécnék csak azért, hogy városa szénkereskedőinek árut szerezzen. Annvira uj s szép ez a dolog s annvira tetszik nekem, hogy — ezennel felajánlom Méltóságodnak a raktáron levő készlet egy részét. Sajnos, többet én sem tehetek. A kereskedők egy darabig még várni fognak, de a vízművek részére ezennel engedélyezek 10 waggon szent.*

...A látogatás után Kintzig főispán a munkapárti klubba hajtatott, ahol többen üdvözöltek:

— Szervusz, főispán uram!

— Dehogyan vagyok én főispán, felelt Kintzig János, dehogyan is vagyok az; tudjátok mi vagyok én? — *Egy rosszul fizetett ügynök...*

H I R E K.

Tilos a tejes kávé Aradon.

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Varjassy Lajos polgármester ma a következő rendeletet adta ki:

A közlemezési bizottság előterjesztésére a város területén mutatkozó és mindinkább fokozódó tejinséget figyelembe véve, Arad sz. kir. város területére nézve november hó 15-től a napnak délelőtt 11 órájától este 7 órájáig a kávéházakban, cukrászdákban, kávémérésekben, vendéglőkben és szállodákban a tej, tejeskávé, vagy tejjel készített bármilyen italoknak árusítását további intézkedésig *betiltom.*

Ezzel az intézkedéssel a polgármester igen nagy szolgálatot tett a közönségnek, de a kávéosoknak is. Tudjuk, hogy a kávéosok jóval a maximális árakon felül fizették meg a falusiaknak a tejet, hogy csak az uzsonna kávéhoz szerezzenek elegendő anyagot. Átlagosan 80 fillért, de egy/koronát is adtak a tej literjéért, amelyet a vasuti állomások közelében vásároltak össze.

A kávéosok válláról ez a gond most leesik. Azonban a városnak meg kell mindent tennie, hogy a felszabaduló tej csakugyan a gyermekeké legyen.

Tolvaj diplomaták.

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

Pétervár leggazdagabb negyedében szoros egymás mellett állanak a francia és a japán nagykövetség palotái. A legutolsó hetekben mindkét palotában érdekes dolgok történtek. A beavatott körök addig suttoztak róluk, amíg nyilvánosságra nem kerültek.

Néhány hét előtt a francia nagykövetségen betörés történt. A betörők a szalon drágaságaihoz nem nyúltak, csak egyetlen nagyon fontos diplomáciai aktát vittek el. A francia nagykövet lázasan kutatott a tettesek után. A szalak a nagykövetség palotájának tetején keresztül a japán nagykövetségre vezettek. Ezzel egyidőben Motono pétervári japán nagykövetet hazahívták, hogy a külügyminiszteri tárcát átvegye. A bucsbanketten az összes pétervári diplomaták megjelentek, közöttük *Paleologue* francia nagykövet is. Természetesen szóba került a betörés és a japán nagykövet élénk részvételét fejezte ki és hozzátette:

— Nagyon örülnék, ha a tolvajt elesipnék az aktákat megtalálnák.

Paleologue ur lekötözö nyájassággal így

excellenciád csak saját hazájában állapíthatja majd meg, hogy ilyenfajta betöréstől mentes maradt.

A diplomaták beszélgetése a késő reggeli órákba húzódott és amikor Motono reggel hat órakor dolgozó szobájába lépett, rémülettel vette észre, hogy íróasztalának titkos kazettája a fontos aktákkal együtt eltűnt. A japán nagykövett a legügyesebben detektívet mozgósította. A szalak a nagykövetség házában tetején át a francia nagykövetség palotájába vezettek. Kevéssel utóbb — így beszélnek diplomáciai körökben — az eltűnt akták titokzatos módon visszakerültek a francia és a japán nagykövetségre a maguk helyére.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Beismerik az oroszok vereségeiket.

A sajtószállásról jelentik: Orosz hivatalos jelentés november tizedikéről: Nyugati front: Skrobova környékén az ellenség több ízben offenzívát kezdett. Elkeseredett ellenállás ellenére, amelyet csapatrészeink tanúsítottak, visszavert hét támadást és arra kényszerítette csapatainkat, hogy árkaik második vonalára vonuljanak vissza. Az ellentől lángszórokat használt. Román front: Erdélyben visszavertünk ellenséges támadást a Trotus-völgyben. A Buzeu-völgytől nyugatra az ellenfél támadásánál a román csapatokat négy verstnyire délre szorította vissza. Predeál irányában a románok offenzívát kezdtek. A harc még folyik. Kimpolung irányában visszautasítottunk ellenséges támadásokat, Wemoesti mellett Duna front lovassági gyalogsági csapatrészeink megszállták a bunaveai pálya udvart. Cernavodától nyugatra 3 verstnyire harc folyik a csrnavodai hid birtokért. Az elfoglalt területen több mint 200 halottat számlálunk meg. Foglyokat ejtettünk és elvettünk egy gépjegyet. Megszálltuk Marsowa várost és Auslu falut. Delgherutól délre három verstnyire és Casimcea-tól délnyugatra öt verstnyire lévő magaslatokat.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Román hivatalos jelentés november tizedikéről: Moldova határán Predelutig a helyzet változatlan. A Prahovo-völgyben igen heves harcok. Az Olt vidékén, az Jiu-völgyben és Orsovánál a helyzet változatlan. Déli front: A dunai fronton tüzéségi harc. Egy monitor és az ellenség két őrző naszádját, amelyek a Giurgiu-hidhoz közeledtek, tüzéségi tüzelésünk visszavonulásra kényszerített. Dobrudzsában nincs ujság.

— **Meghült a király.** Bécsből jelentik: Otelsége a király, néhány nappal ezelőtt meghült. Napi beosztásában azonban semmitéle változás nem történt és az uralkodó most is rendesen intézi el a jelentéseket.

— **Segítsük a menekülteket.** Aradvármegegyében elhelyezett menekültek javára: Váradi Török Andor Dud 1000, Medgyesbodzasi községi jegyző gyűjtése 200, Apateleki lakosok 3 korona 70 fillért adományoztak Baross Fe-

dr. Gierán kezeihez.

— **A császár és a szocialista képviselő tanácskozása.** Berlinből jelentik: Vilmos császár ma fogadta a hadi élelmezési hivatal elnökségét. Köztük volt Müller szociáldemokrata pártvezér, a szocialista fogyasztó szövetkezet képviselője is, akit a császár megszólított és sokáig beszélgetett vele. Beszélgetés közben a császár karját a pártvezér karjába fűzte és a többiektől félrevonulva, a terem egyik sarkában szokatlan élénkséggel tárgyaltak. Müller a császárral történt beszélgetéséből semmit sem mondott el társainak.

— **Felemelik a hadisegélyt.** A Külügy-Hadügy jelenti: Az állami hadisegély nagysága eddig a hadbavonult legutóbbi átlagos napi keresetét nem haladhatta meg, minek az volt a következménye, hogy hét-nyolc, esetleg több tagból álló családok is ugyanolyan kis összegű segélyben részesültek, mint a két-három tagból álló családok. Ezen a méltánytalan helyzetben segít a pénzügyminiszternek a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg kiadott folyó évi 138.000. számú rendelete, a mely a több tagból álló családoknak a segélyét, a családtagok számának arányában, fokozatosan felemeli, a nélkül, hogy az átlagos napi keresetet, illetőleg az eddig néhány megyére megállapított maximumot figyelembe venné. A segélynek ez a fokozatos felemelése a legalább négy tagot számláló családoknál kezdődik, akképpen, hogy a legalább négy (vagy 3 $\frac{1}{2}$ -nél több) családtagon felül levő két életévet betöltött, de nyolc éven alóli gyermekek közül az eddig megállapított segélyösszegeken felül a család megélhetési viszonyaihoz képest a járási főszolgabíró, vagy a város polgármestere saját belátása szerint egyet, kettőt, indokolt esetben valamennyit, teljes összegű segélyre vehet fel. Ezentúl tehát az a nyolc tagú napszámos család, a mely négy 8 éven felüli és négy 8 éven alóli, de két éven felüli családtagból és a mely az eddigi rendelkezések szerint például Bihar vármegyében 1 korona 80 fillér maximális segélyben részesült, a fent ismertetett rendelet értelmében napi 1 korona 80 fillér segélyen kívül 62 fillér átvonulási élelmezési illeték alapján még 1 korona 55 fillért, azaz összesen naponta 3 korona 55 fillér segélyt kaphat.

— **Tizennyolc asszony halála a pályaudvaron.** Köpenickből táviratozzák: A Balkán vonat ma reggel Wilhelms-hagennél belefutott a pályatesten dolgozó asszonyok csoportjába és tizennyolc asszonyt megölt és egyet megsebesített.

— **Aradi tüzértiszt kitüntetése.** Vilmos német császár a 2. osztályú vaskereszttel tüntette ki Graf József tüzér századost, az aradi előkelő társaság rokonszenves tagját. Értesülésünk szerint Graf százados útegével a fogarasi, nagyszabeni, brassói és predeáli harcokban fejtett ki igen eredményes tevékenységet. Graf útegében több aradi tartalékos tiszt szolgált.

— **A „Deutschland“ postahajó.** Newyorkból jelentik: Németország a washingtoni kormánytól előterjesztést tett, hogy Amerika és Németország között a postaforgalmat a „Deutschland“ és más kereskedelmi buvárhajókkal bonyolítsák le.

— **Hadijótékonyág.** Aradmegyei rokkant katonák hadi özvegyek és árvák alapja javára: Morgenstern Róbert ravatalára szánt koszoru megváltása címén, iskolatársai 80 koronát adományozták.

— **Hideg konyha Olaszországban.** Luganóból jelentik: Runciman angol kereskedelemügyi miniszter ígéretei dacára egyre drágább lesz Olaszországban az angol szén és az olaszok erősen törik a fejüket, hogy miként lesznek a télen a fűtéssel. Ezer tanács bukkan fel a szén, a gáz és a fa drágulásának megakadályozására. A tanácsok között van egy, amely indományos magyarázatát adja annak, mint lehet az ételeket nyersen megenni. A gondolat az ismert Ry dr.-é, a Corriere de la Sera legerősebb tudományos oszlopáé. Mint ember és tudós sürgősen felszólítja honfitársait, hogy függetlenítsék magukat az angol széntől, s a télen hetenkint kétszer vagy háromszor nyers ételeket egyenek. Étlapja tojásból, tejből, mézből, salátából, friss vagy befőtt gyümölcsből, főként azonban az annyira tápláló banánokból áll, melyre Runciman legutóbbi olaszországi látogatása alkalmával jobb híján felhívta az olaszok figyelmét. Ry tanácsának megfogadásával okvetlenül megosappanna a kereslet a hus és a liszt után, s így ezek az élelmi cikkek olcsóbbakká válnának. Hideg szobában hideg ételek: nem tulságosan biztató kilátások télire.

— **Szabad a katonáknak a szakálviselés.** Az ortodox izraelita vallásu hadbavonult katonákat egyes csapatoknál minden ok nélkül szakáluk leborotváltására kényszerítették. Tekintettel arra, hogy a hadbavonultak többsége korosabb ember, akik vallási szokásaikat egész életükben megtartották, rendkívül kínosan hatott rájuk, hogy mikor ők hazájuk védelmére hadbavonulnak, le kellett borotváltatniuk szakálukat, mintha csak borotvált arccal lehetne megverni a románokat. A közös hadügyminisztert tudomást szerezvén a legénység egy része vallásos meggyőződése indokolatlan megsértésének és a következő rendeletet adta ki: Az utóbbi napokban panaszok érkeztek amiatt, hogy egyes csapatoknál minden ok nélkül arra kényszerítik a legénységet, — az ortodox izraelitákat is, — hogy szakálukat borotváltják le. Ez miután a *szolgálati szabályzat A. 28. számába ütközik, azonnal beszüntetendő.* Ez alkalommal megjegyzendő, hogy a szakálviselésre az egyenruházati előírás az irányadó, amely szerint, ha különös okok nem követelik, úgy a szakál, mint a barkó viselése engedélyezendő. Azonban a galléron levő rangjelzésnek láthatónak kell maradnia.

— **Berlinben és Budapesten.** Berlinből jelentik: Berlin város tudvalevően 1915. októberében váltotta meg 13236 millió márkáért a villamos áramtelepet, amely már a megváltás előtt is évről évre csökkenő nyereséget ért el. 1913—14-ben 11.3 millió, 1914—15-ben 8.5 millió volt a nyereség, mert a volt magánvállalatot Berlin városa a fogyasztók érdekében szigorúan rászorította a várossal kötött szerződés megtartására. A mostani üzletében, a fogyasztóknak a háboruban tett újabb kedvezések nyomán, 4,522,087 márkára apadt a berlin-városi villamos telep nyeresége.

— **A párisi új olasz nagykövet.** Rómából jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy *Salvagoraggi* márkít párisi nagykövetté nevezték ki, Tittoni nagykövet utódjaul.

— **A városi jeggyár a jégszolgáltatást** november 30-ig folytatja. Tekintettel a posta kézbesítés késedelmeire, előfizetéseket csakis a gyár pénztáránál (Viztorony), reggel 9—12-ig, délután 3—5-ig, legkésőbb november 15-ig fogadnak el.

— **Halálozás.** *Schriffert* Józsefné, született Steigerwald Apollónia november 11-én életének 62. évében elhunyt. Temetése 13-án délután fél 3 órakor lesz a Kapa-utcai házból.

— **Drága ölelés.** Rum Bálint aradi vállalkozó feljelentést tett ma reggel a rendőrségen, hogy tegnap ismeretlen tettes ellopta pénztárcáját, melyben *hét* száz koronája volt. Elmondta, hogy barátjaival tegnap este együtt mulatott egy kávéházban és mikor onnan távoztak, az ajtóban egy jókedvű fiatalemberekből álló társasággal találkozott össze. A társaságban nem voltak ismerősei, de azok átölelve őket, magukkal vitték tovább mulatni. Mikor hazament, akkor vette észre, hogy az új ismerősök közül valaki ölelés közben vehette ki a tárcát a zsebéből. A rendőrségen mindjárt megindult a nyomozás és Rasztig detektív Sepecán István könyvkötő segéd személyében hamarosan kézrekerítette a pénztárca tolvaját. Sepecán azzal védekezett, hogy részeg volt, s nem tudta mit csinált. Megindult ellene az eljárás.

— **Talán közeledik a béke!** Ezen a remény alapján *Fischer* nagyáruházában a Szabadság-téren lázasan dolgoznak a mesés karácsonyi tárlaton, amely december 1-én nyílik meg. Ajánlatos, hogy a n. é. vidéki és helybeli közönség már előbb keresse fel a Nagy Áruházat. Gyermekek-kocsik és székek nagy választékban.

— **Nyugdíjas tisztviselők jelentkezzenek.** Varjassy Lajos polgármester felhívja ama nyugdíjas tisztviselőket, kik havonként 4 napon keresztül díjazás mellett Arad városnak 10 kenyér és lisztjegy kiosztó bizottságánál működni hajlandók, hivatalában hétfőn reggel 8 órakor jelentkezzenek.

— **Arad — Erdélyért.** Az oláh betörések által elpusztított erdélyi falvak felépítésére újabban a következő adományok érkeztek Kintzig János főispán hivatalába: Bing Hugó 500, Piek Ernő és társai 200, Parocz Béla dr. és neje 100, Münz Márton és neje 100, Erlaki János 20, Ingusz Ignác és neje Szalay Zsigmond ravatalára szánt koszoru megváltása címén 10 korona.

— **Liszt- és kenyérjegyek kiosztása.** Varjassy Lajos polgármester közhírré teszi, hogy a december havi liszt- és kenyérjegyeket a kiosztó bizottságok ugyanazon helyeken, ahol az legutóbb október hóban eszközöltetett, november 15., 16., 17. és 18-án délelőtt 8—12 és délután 2—6 órák között fogják a jelentkezők között kiosztani.

— **Birtokcsere.** Endrey György és neje eladták Csokonay-utca 4/a sz. házat 9700 koronáért özv. Fábán Imréné Pittner Erzsébetnek. — Gyuráki András és neje eladták Bajza-utca 17. számú házat 12000 koronáért Aner Rózának. — Zombori György és neje eladták Martinovits-utca 17. számú házat 3800 koronáért Szabó Farene és nejének. — Barna Antonia eladta Beresényi Miklós-utca 46/a számú üres telket 2900 koronáért Pelcz Józsefnek. Ifj. Roczó Mihály és neje eladták Uj-utca 8/a számú házat 6000 koronáért Klein Jánosné szül. Türk Katalin és Cseh Hugóné szül. Türk Etelkának.

— **A következő ivadék** tüdőbajosoknál és gyenge tüdejűeknél kiváló ápolást és erősítést igényel. Egy bevált segítőszert ezen gyermekek kezelésére és sikeres fölnevelésére a „Sirolin.” A különben gyenge, vagy betegségek folytán lefogyott ifjúságot, melynél a tüdőbaj könnyen megfogamzik, megóvjva a kritikus időben a „Sirolin” használata. 6991

— **Elhalasztották a teadélutánt.** Az Aradi Polgári Jótékony Nőegylet vezetősége a mára tervezett jótékonycélu teadélutánját december 3-ikára halasztotta.

— **Harisnyákat, toilett szappanokat, kefért, erszényeket, reticulókat, dohánytárcákat,** kiváló minőségben árusít *Grünwald* és *Moskovitz* cég Aradon, József főherceg-ut 1. szám alatt (Városházával szemben.) 2025

— **Mindenki keresse fel** *Fischer* Simon Nagyáruházat a Szabadság-téren. Trikók, harisnyák, férfi ingek, kalapok nagy választékban, gyermek-kocsik gyári raktáron. 5628

— **Eljegyzés.** *Eicher* Ottó és *Ruzsanyi* Adél jegyesek. (Világos.) Minden külön értesítés helyett.

Szállítási igazolványt hamisító bankigazgató.

(Letartóztatott szlavoniai nábob.)

— *Az Aradi Közlöny tudósítójától.* —

A szabadkai lapok már néhány nappal ezelőtt megemlékeztek arról, hogy Bajmokról hamisított fuvarlevelekkel a maximális áron felül búzát akartak csempészni a szlavoniai Bródba, a rendőrség azonban tetten érte a vásárlókat.

A büneselkmény azonban sokkal nagyobb jelentőségű, mint az első pillanatban sejteni lehetett, sőt ma már a bródi máv. állomás egyik vezető tisztviselője, Bród község főjegyzője s a legnagyobb szlavoniai bank duggazdag igazgatója a szabadkai törvényszék fogházában is vannak tartóztatva.

A nagy feltűnést keltő ügy előzményei a következők:

Az elmúlt hét péntekén megjelent Bajmokon *Szakács Máttyás* és *Schossberger Máttyás* ottani gabonakereskedőknél Bród nagyközség jegyzője, aki a maximálisan felüli árért 10 vagon búzát akart venni, nyomban előadva hogy neki e buza szállítására a Haditerménytől szabályszerű szállítási igazolványa van.

A kereskedők sejtve, hogy itt valami visszaélés történt, színelig belementek az üzletbe. A bródi jegyző át is adott tíz szállítási igazolványt s beutazott Szabadkára, hogy másnap visszajön s kifizeti az addig feladott gabonát. *Schossberger* és *Szakács* nyomban felhívták *Grünbaum Nándor* zombori kereskedőt, aki már nemrégiben Budapesten is leleplezett egy szállítási engedély panamát s így szakértő s tőle kértek tanácsot, hogy mi tévők legyenek.

Grünbaum rögtön a Haditermény zombori kirendeltségénél tett jelentést, ahonnan egy tisztviselő utazott Bajmokra, aki Szabadkáról detektívet is kért.

Schossberger és *Szakács* a Haditermény tisztviselőjével megállapították, hogy a szállítási engedélyek hamisítottak. Megállapították a hamisítás módját is. A bácsalmási szolgabíróság kiadott tíz vasutasnak szállítási igazolványt, amely szerint a bácsalmási járásból ezek a Bródba helyezett vasutasok 200 kg. búzát 200 kg. lisztet és 200 kg. burgonyát elszállíthatnak. Ezeket a Haditerménynek beküldendő ellenőrző szelvények rajta maradtak. Ezeket az igazolványokat valaki kijavította 12,000 kgram buza szállításra.

A két bajmoki kereskedő erre elhatározta, hogy a hamisítást leleplezi s a bródi jegyzőt törbe csalja. A bajmoki állomásfőnök adott négy és fél vagon gabonáról fuvarlevelet s ezzel készen várták a szombat este Szabadkáról visszatérő bródi jegyzőt.

Ez jött is és a négy és fél vagon gabonáról szóló szállítólevél ellenében le is fizette a vételárát.

Ebben a pillanatban előlépett *Ladány* szabadkai detektív és a megbeszéléshez híven lefoglalta a pénzt.

A csendőrség nyomban letartóztatta a jegyzőt, s bevitte a zombori ügyészség fogházába. Itt a jegyző töredelmes vallomást tett s elmondta, hogy a hamisítást egy szlavonbródi bankigazgató, s az odaváló állomás egyik tisztviselője követték el.

A rendőrség a vallomás alapján az illető tisztviselőt és *Merkadio Salamon* bródi bankigazgatót letartóztatta s minthogy a hamisítás a szabadkai törvényszék területén történt, a társaságot beszállította a szabadkai törvényszék fogházába.

Merkadio egyike Szlavonia leggazdagabb embereinek.

FOG- lómések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amelyidő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönbön Amerikában a leghíresebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessék. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

Nem egészen érdektelen, hogy a panama leleplezése óta a feljelentő tisztos gabonakereskedők is annyi vezárlásnak, üldözésnek és meggyanúsításnak vannak kitéve, hogy másszor sem nekik, sem másoknak nem igen lesz kedvük az ilyen fajta csalásokat megakadályozni.

SPORT.

+ **Közgyűlés.** Az Aradi Koresolyázó-Egylet f. hó 12-én, vasárnap d. e. 11 órakor tartja meg rendes évi közgyűlését a Baross-parki csarnok épületben, melyre ezúton hívja meg az egylet tagjait az elnökség.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **A mezőgazdasági fölmentéseket a télen kiképzésre és szolgálatra hívják be.** A Külügy Hadügy jelentette, hogy az 1916. évi 15.100 eln. számú honvédelmi, illetőleg 1916. évi 119.562 Abt. 10. számú hadügyminiszteri rendelet alapján 1916. évi november hónap 30-ig meghosszabbított legénységi felmentéseket, valamint azokat a legénységi felmentéseket, melyeket a cs. és kir. hadügy- és a m. kir. honvédelmi miniszter az önálló mezőgazdákknak és őket a mezőgazdasági üzemben helyettesítő hozzátartozóiknak engedélyezett, az 1917. évi március 31-ig meghosszabbítják. Mivel azonban a mezőgazdasági munkák a téli hónapokban nagyobb részt szünetelnek, azokat, akiknek kisebb kiterjedésű birtokuk és csekély számú állatállományuk van, szörványos téli gazdasági munkáikat pedig hozzátartozóik is elvégezhetik, katonai kiképzésre 1917. január és február hónapra tényleges katonai, illetőleg népfőlkelési szolgálatra behívják. A tavaszi gazdasági munkák elvégzésére azonban ezek 1917. évi március 1-től március 31-ig minden kérelem nélkül hivatalból újból felmentést nyerne. Ilyen katonai kiképzésre főleg az 1889-1898. évi születésűeket vonultatják be.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. november 12-én vasárnap:

Dé. után el 4 óra kezdettel bejáratok:

A csodacsók.

Operette.

Este 8 órakor rendes helyszínrakka:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Gésák vagy egy japán teaház története.

Operette 3 felvonásban.

Kezdet 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyanszky Endre távollétében

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Elsősorban főtisztelendő Dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi urnak szívhez szóló gyönyörű szónoklatáért, továbbá mindazoknak, kik felejtethetetlen drága jó férjem és apánk végtisztességén megjelennek s a pótolhatatlan veszteség, illetve a bennünket ért súlyos csapás elviselését részvételükkel enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Arad, 1916. november hó.

özv. Szalay Zsigmondné és családja.

5824

Schriffert József vendéglős a maga, illetve gyermekei Teréz férjezett Pucsera Jánosné, Anna férjezett Hujer Pálné, Mariska férjezett Varga Jánosné és Rózsi férjezett Kohut Ferenoné úgy az alólítottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetetlen jó hitves, hőnszeretett édesanya, anyós, nagymama, dédanya és jó rokon

Schriffert Józsefné

szül. Steigerwald Apollónia

f. é. november hó 11-én d. u. 1 órakor, életének 62-ik s a legholdogabb házasságának 43-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 13-án d. u. 1/3 órakor fognak a Kapa-utca 1. sz. saját házából, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. évi november hó 23-án d. e. 9 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Áldás és béke poraira!

Arad, 1916. évi november hó 11.

Pucsera János, Hujer Pál, Varga János, Kohut Ferenc, vejei. Szigmeth Rózsi, dédunokája. Szigmeth Károly és neje szül. Pucse a Mariska, Pucsera Ferenc, Pucsera József, Pucsera János, Pucsera Tibor, Pucsera Gyula, Pucsera Ilonka, Hujer Béla, Hujer Jenő, Kohut Irénke, Kohut Mariska, unokái. 15

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefonnapjai: 37. Ejjeli szolgálat: 738.

SIEBSEN

az őszi időny beálltával

FEDÁK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges legelőnyesanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDÁK-CIPÓKRÉM a háboru előtti minőségnek felel meg. Kérjen mindentűt

Oriás FEDÁK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

APOLLO SZÍNHÁZ.

November 12-én, vasárnap:

Az első Corvin-film. Herczeg Ferenc színműve filmen:

A dolovai nábob leánya.

színmű 4 felvonásban. Filmre alkalmazta és rendezte: Dr. Janovics Jenő.

Főszereplők:

Jób Vilma — Berky Lili, Tarján főhadnagy — Csontos Gyula, a vígszínház tagja. Bilitzky kadet — Mészáros Alajos, a Nemzeti színház tagja. Merlin báró — Dr. Janovics Jenő, a kolozsvári Nemzeti színház tagja.

Az előadások hétköznap 5, 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 6, 8 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak

Kitűnően megvéd a

NATTONI FÉLE GIESSHÜBLER

SAVANYÚVIZ

aktív infúziós ital: a pusztágránitákiból készült.

Több orvosi és kórházi helyen bevált.

6831

TÜZIFA

waggontételekben, ölszámra felfűrészelve

jutányosan kapható

AUFRICHT MIKSA

fakereskedésében

Arad, Kossuth-utca sarok ó-temető előtt.

Ugyanott forgács olcsón eladó

Eötvös: Karthausi.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott
fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

Benes Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapítást olt 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ=KRÉM

6991

Alváciai mészkőbányám részére szak-képzett, megbízható

**bányafelügyelőt
keresek.**

Klein B. Vilmos, Arad.

Divatterem

áthelyezés. 5745

Brüll Nővérek

női divattermüket

Csiky Gergely-u. 9. sz. alá

helyezték át

8 fillér

(1 levelezőlapért) a költésége, ha főrajegyzékemet kéri, melyet kívánatra díjtalanul küldök.

Első órágyár: Konrad János Cs. és kir. udv. szállító Brűx 1100. sz. Csehország.

Nikkel v. acél horgony-órák K 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39., 40., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66., 67., 68., 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91., 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100.

135 koronáért egy finom téli öltönyt.

180 koronáért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptfogel Ferenc
férfi szabó mester

Kazinczy-utca 5. szám. 5857

Leánynevelő-intézet
(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés. Magántanulók előkészítő tanfolyama. Zene és idegen nyelvek oktatása.

Székely Ilonka

okl. tanítónő

Arad, Batthyány-utca 10. sz.

Telefon 933. 1717

Legjobb fogviz

több nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát fizetek annak, ki Bartilla-fogvizének használatát mellett, üvege 1 kor. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök.

Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Pian Wien, X., Goethe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és droguerijában. Aradon: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc-u. 11. sz., Mehs Vilmos, Batthyány-u. Hajós Árpád gyógyszerárban és Vojtek és Weisz droguerijában. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 üvegét kor. 7.20 bérmentve. Kérjük mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 5921

5894—1916. kig. szám.

Zongora javítások

és hangolások
ugy helyben, mint
vidéken pontosan
eszközöltetnek.

4329
Ehrbar Henrik
zongorahangoló
Arad, Batthyányi-u. 26.
Városi zeneiskola.

Lippa nagyközség előjárásága.

Arverési hirdetmény.

Ahulírott községi előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy Lippa nagyközség tulajdonát képező „Magyar Király” szállodai épületét a Lippán 1916. évi december hó 4-ik napján d. e. 10 órakor a Lippa község ház tanácsstermében tartandó nyilvános szóbeli árverésen 1917. évi január hó 1-én kezdődő 6-évi időtartamra bérbe fogja adni.

A részletes árverési feltételek a községi főjegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők és érdeklődőknek megtekintésre meg is küldetnek.

Az épület vendéglői használatra kiválóan alkalmas, és ezen üzlet a jelenlegi katonai beszállásolás következtében jó forgalmúnak ígérkezik.

Lippa, 1916. november hó 4.

5817

Burger,
főjegyző.

Máhr Rezső,
bíró.

URANIA SZÍNHÁZ.

Vasárnap

a legnépszerűbb magyar operette:

János vitéz.

Filmmese 6 részben.

Számozott jegyek naponta délután 3 órától
a mozi irodában válthatók.

3447

Földbirtokosoknak

15—65 évre törlesztéses jelzálog, állami, megyei, városi s nyugdíjalappal bíró magánintézetek tisztviselői, nemkülönbön századostól felfelé katonatisztek részére

10—30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósít

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és
Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.
Bővebb felvilágosítást ad Benyhády József ur megbízottunk
ARAD, Kapa-utca 47. szám, csak délután 3—4 óra közt.

Apró hirdetések:

Házasság.

Tejesean egyedülálló

Intelligens, szolid 55 éves özvegy nő, jó háziasszony, 12000 korona vagyonnal, ismerettség hiányában házasság céljából ez-
 uton keresi hozzáillő, intelligens, egyedül-
 álló uriember ismeretségi, ki szintén
 kellően otthonra vágyik. Csakis komoly
 ajánlatok vétetnek figyelembe, amelyek
 „Szolid asszony” jellegre a kiadóhivatalba
 keretnek. 5807

Levelezés.

Egy kis Asszonyka!

6-án lehetetlen volt. Vasárnap, hétfőn
 ugyanolyan biztosan 7-kor. h.

Uri emberek körül

ki volna hajlandó fiatal urileányt állásba
 juttatni. Leveleket „Örök hála” jellegre
 a kiadóhivatalba kérek. 5851

Aradon

unatkozó pesti leány keresi abszolúte
 uri fiú tisztességes ismeretségi. Levele-
 ket „Vörös ördög” jellegre a kiadóhiva-
 talba kérek. 5852

T. E.

Levele van, kérem átvenni. „Baba I.” 5830

L.

Péntek este érkeztem, mindnyájan jól
 vagyunk. Születésnapodra minden jól.
 Leveleket céhez kérem címezni. Fehér
 Kereszt-ban lakom. Szívélyesen üdvözöl
 L. I. A. 5838

Tisztességes ismeretségi

keresem oly gavallér ur embernek, ki
 üres óráimban szórakoztatna. Leveleket
 „Rózsa” jellegre a kiadóba kérek. 5839

Szép, tess,

20 éves özvegy ur asszony tisztességes
 szándékból megismerkedne gavallér ur
 emberrel, ki őt zavart helyzetéből kise-
 gítené. Leveleket «Nem bánja meg» jel-
 legre a kiadóhivatalba kér. 5823

Ellátás.

Uri teányokat

teljes ellátással elvállal magános urinó.
 Cím a kiadóban. 5842

Oktatás.

Angol nyelv gyakorlására

professionatus oktató kerestetik. Cím a
 kiadóhivatalban. 5829

Kersek, szakoktatás

Könyvitel. Gép- és gyorsírás. Számtan,
 Levelezés. Hölgyek részére, 4 havi tan-
 folyamban. Díjtalan állás-közvetítés. Mérsé-
 kelt tandíj. Lázár Vilmos-utca 2. 5858

Alkalmazást keres.

Pénzbevezetőnek

vagy Irodaszolgáknak ajánlkozok Reiner
 Zsigmond, Trombita utca 85. 5837

Femernemű javítást,

férfi ing és gallér vasalást házánál és há-
 zon kívül elvállalok. Cím a kiadóban. 5843

Gépezés

jó bizonyítványokkal uradalomba állást
 keres. Cím a kiadóban. 5848

Urileány

ki a gépiráshoz ért és németül is beszél
 írni, esetleg penztárnoknői állást keres.
 Cím a kiadóban. 5778

25 éves leány

magános urhoz gazdasszonyként ajánlko-
 zik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadó-
 hivatalban. 5811

Alkalmazást nyer.

Intelligens

leányt keresek délutáni órákra nagyobb
 gyermekek mellé. Cím a kiadóban. 5854

Keresők

azonnali belépésre románul beszélő vagyos-
 kereskedő segédet. Taussig C. és Társa,
 Kápolnás. 5857

Kersek

középkori asszony, ki beteg feleségemet
 ápolná s egy férfi család segítségével kis
 háztartásomat vezetné. Niederhauser, Kür-
 tös. 5808

Intelligens kiszolgáló
 és könyvtáros kisasszony felvétetik.
 Kerpel könyvkereskedésében 5830

A villamos-telepen

15—16 éves, lehetőleg 2 középiskolát vég-
 zett fiúk fizetéssel felvételnek. 5832

Szerező tanonoknak

egy jóérköcsű fiú felvétetik Karel János
 vízvezetési vállalkozónál, Deák Ferenc-
 utca 17. 5777

Háztartás

vezetésére egyedülálló distingvált ur nő
 kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5802

Azonnal felvétetik

falura egy 15—16 éves német leány, ki
 a háztartásban segédkeszik. Feltételek meg-
 tudhatók vasárnap délig Mikes Kolemén-
 utca 8 sz. alatt. 5819

Ingatlan.

Üzleti ház,

melyben korcsma és szatócs üzlet van,
 eladó Cím a kiadóban. 5836

Kézírték Károly-utca 9. szám

ház eladó. Bővebbet ugyanott. 5841

Adómentes kisebb

emeletes modern bérház a központhoz
 közel eladó. Cím a kiadóban. 5856

Varjassy Lajos-utca 113. sz.

beltelkes ház eladó. Értekezhetni lehet
 Faulháber Józsefnél, Elek. 5846

Eladó ház

új, 10 évig adómentes. Borona-utca 49/b.
 szám. 5822

Egy 7 szobás

modern magánház, nagy telekkel eladó.
 Cím a kiadóhivatalban. 4535

Flórián-utca 35. sz. ház

eladó. Bővebbet ugyanott a házmeszter-
 nél. 5594

Lakást keres.

Egyszobás

cajnós különbejárattal butorozott lakást
 keresek f. hó 15-ére. fűdőszoza haszná-
 lattal. Lehetőleg a város központjában.
 Cimeket a kiadóhivatalba kérek. 5855

Kersek

butorozott lakást, esetleg konyha és
 fűdőszoza használatl. Ajánlatot a kiadó-
 hivatalba kérek „Tiszta” jelleggel. 5845

Magánházas

öt szobás lakással, keresek május elsőjére
 bérbe vagy megvételre. Telefon 539.
 szám. 5728

3—4 szobás

fűdőszozás lakást keresek december 1-re.
 Cimeket a kiadóhivatalba kérek. 579

Kiadó lakás.

Háztulajdonosok b. figyelmébe.

A házbérnegyed alkalmával lakások be-
 jelentését díjtalanul elfogadja a Lakás-
 nyilvántartási iroda, Deák Ferenc-utca 8.
 Díjazás csak bérbeadás esetén 4009

Két butorozott szoba

gargon lakásnak, Orczy-utca 6. sz. alatt
 kiadó. 5827

3 szobás lakás

december 1-re kiadó. Bővebbet Péter-
 utca 7. 5776

Lipót-utca 11/e.

szám alatt 3 esetleg 5 szobás lakás, bér-
 mikor kiadó. 5768

Két 3 szobás utcai lakás

modernül felszerelve, azonnalra, ugyanott
 pinchehelyiség kiadó. Hassziner-utca 5. 3118

Vétel és eladás.

Tisztán kesselt libaszelem

előjegyzéseket elfogad Rothstein Mór,
 Szabadság-tér. 5853

90 kilónál nehezebb,

még mindig igen jól evő 1 éves koca
 eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5831

Eladó egy nagy mangorló

Orczy-utca 25. szám alatt. 5826

Éneklő kanári madarak

eladók. Flórián-utca 7. szám. 5840

3 Mérejtű gép
 6 létkörös eladó. Sarló-utca 36. 5844

Egy teljeseen új.

világos hálószoba butor eladó. Hubert,
 Szabadság-tér 8. 5847

Fenyő, dísz- és gyümölcsfa-

csemeték, (gen sokféle fajban, továbbá
 alma, valamint 1—2 éves gyökerek,
 telepítész, illetve pótlásra rendkívül al-
 kalmos rüparia (amerikai) szőlővessző.
 Bővebb felvilágosítást nyújt Ortutay Lajos
 Deák Ferenc-utca 29. 5849

Tökmag

és napraforgómag bevásárlását, valamint
 albizományosok révén leendő összegyül-
 tését, mint a Magyar Olaj és Zsiripari
 Központ főbizományosa, átvevtem. Nemess
 Géza, Arad. 5900

Fajnyalak

bécsi kék óriás, szürke belga óriás 3—6
 hónaposak, kiállításra díjazott szülőkől,
 eladók. Szepesi, Törökbalint, pályaud-
 var. 5813

Rouma, esz, veselőjárdalmak

gyógyítására villamos hőszekrény el-
 adó. Bauer, Zrínyi-utca 4/a. 5487

Koveset használt

férfi utibunda eladó. Cím a kiadóhivatal-
 ban. 5812

Finom átkörmés

kerettel, különként is eladó Winkler Ká-
 roinyál, Kürtös-ut 111. 5791

Egy

kétéves, élő, szállított szack eladó.
 Megtekinthető: Dobó-utca 1/a. 5774

Nagyobb mennyiségű

círok és nyírfaseprőt megvételre keresek.
 Ajánlatokat „Seprő” jellegre a kiadóba
 kérek. 5765

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi
 ruhát, mindenféle egyenruhát valamint
 használt butort. Vidékre is megyek. Bleier
 Ignát, Boczkó-utca 1. 229

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papírúruk nagy-
 ban és kicsinyben jutányos áron kap-
 hatók Pichler Sándor papírkereskedésében
 és könyvnyomdájában Arad, Szabadság
 tér 1. Telefon 308. 601

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók,
 hitelképes egyenlőknek kölcsön, és részlet-
 fizetésre szállítok Garai Károly bel. cég
 tutorizálásában Aradon, Aortales Sándor-
 utca 5. sz. 913

Különféle.

Kélesséni

5000 koronát keresek új házra II. helyre.
 Ajánlat kiadóba „Realls” címen. 5828

ÉNEK

és zongoratanítónőt

keresnek katolikus nőnevelő in-
 tétetben, az állás azonnal el-
 foglalható. Feltételek meg-
 tudatás a kiadóhivatalban. 5884

Dr. Schafkovszky
 lábázadás elleni szere, biztos, kipróbált
 ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona.
 Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot telje-
 sen pótolja a Hehs—Földes-féle fájdalom-
 csillapító balsam, teljesen azonos össze-
 tétű, mint a Bengue liniment. Ára 2
 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógy-
 szertár. 12

Hizlalt elsőrendű sertéshus
kimérése.

Tisztelettel tudatom a n. é.
 közönséggel, hogy Arad sz. kir.
 város közönsége tulajdonát képe-
 zett 220 drb. hizlalt sertések le-
 vágatását megkezdettem.

A sertések husa, Aulich Lajos-
 utca 16. számú hentesüzletemben
 lesznek kimérve. Tekintve, hogy
 hetenként 25—30 drb. hizlalt ser-
 tés kerül levágás alá, állandóan
 friss hus áll a n. é. közönség ren-
 delkezésére.

Szíves pártfogást kér

Simandán György,

5771 hentes mester.

Saját termésű, kitűnő, tisztán
 kezelt magyarádi 6- és pecsénye

borok

egy nagyobb mennyiségben,
 valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, Deák
 Ferenc-utca 40. szám.

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű
 közönségnek tudomására adni, hogy
 Bercsényi Miklós-utca 1. szám alatt

műhelyemet

Hunyady-utca

helyeztem át

Tisztítást, javítást, egyezintén
 kosztura fazonokat, divatlap után

jutányosan elfogadok.

Becsos pártfogásukat kérve:

Hirschl Nándor,

férfi szabó, Hunyady-utca sarok.
 (Szt. Pál-utca 12.) 5855

Hirdetmény.

Vb. Lechner és Fleischer csődtömegéhez tartozó, a Kis-
 jenő—Erdőhegy községben levő és az erdőhegyi 638. sz. tjkv-
 ben felvett, volt Majláth-féle házastelek, valamint az ahhoz
 tartozó kenderföld az állandó csődválasztmányának 1916. októ-
 ber hó 31-én kelt határozata alapján 1916. november 14-én
 d. e. 11 órakor Erdőhegy községében alulírott csődtömeg-
 gondnok által szabad kézből 4000 korona kikiáltási áron a
 legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett eladatni fog. Bánat-
 pénzü 200 korona ígértetevők által helyszínén előzetesen le-
 teendő.

Dr. Moga Lajos,

aradi ügyvéd, csődtömeggondnok.